ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ,

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԷՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ՞ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏՂՐ

ՃԻԼՏ 43, ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1, 1900. Ն՝ 35

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՒՆՏԷՐԻՃԷ

Սահիֆէ

Թօրնուէնքն վէֆաթը իւզէրինէ Մր. Մուտինին Պէյանաթը 273
Սէմատա Պիր փէնճէրէ 273
Հավատիս ի Տէհէյէ 274
Թէոդիդ ու Միւթալա՛ա Թա՛լիմի 275
Մասը Տէմ (Սէր՛) իլէ Թէտավի 275
Ֆէննի Թապա՛աթըն փիրի 276
Շեհիա Պիլ Իման Մէպտէսի 276
Մր. Մուտինին Պա՛զը Խասէյէթլէրի . . . 277
Միւթալա՛աթ ը Միւֆիտ 278
Շու՛ուաթը Սէյասէյէ 279
Սարրաֆիյէ 280

ԱԻԵՏԱՐԵՐ ճէր հաֆթա ճիւմ՛ու երբէսի կիւնիւ ճէշր օլուճուր։

Մեմալիք ի Շահանճ վէ տիյար ը եճնէպիյէ իչիւճ սեճէլիյի պիր վճճի փէշին 1½, վէ ալթը այլըղը ¾ Մեճիտիյէ, վէ պիր ճուճսէխ-սի 30 փարա օլուպ, փօսթա իւճրէբի բա-բաֆընըզգա ՛ա՞իտ տիր։

Ղազէթայա տէրճ օլուճմազ իւզրէ մուճաբաթաթ իսթանպօլտա Ամէրիգան խանընը-տա Տր. Հ. Ս. Պարնըմ ճանընա, վէ ապօնճ եազըլմազ վէ փօսթայա ՛ա՞իտ մեվատտ իչիւճ մէքթուպ վէ ագչէ Տր. ճ. Ք. կրինճ իսմինճէ կէօճտէրիլմէլի տիր։

Ամերիգան Միսիօներլերի Շէրքէթի Թարաֆընան ՍԱՀԻԳ Ի ԻՍԹԻՃԱՂ, ՏՐ. ճ. Ք. ԿՐԻՆ ՄԻՒ՞ԵԼԼԻՃ, ՏՐ. Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԹՕՐՆՈՒՆԸՆ ՎԷՖԱԹԸ ԻՒԶԷՐԻՆԷ ՄՐ. ՄՈՒՏԻՆԻՆ ՊԷՅԱՆԱԹԸ

Մր. Մուտինին քէնտի նամըյլէ եատ էտիլիպ, 1897 Նոյեմբերինտէ տօղմուշ օլան եէկեատնէ թօրունը՝ Մր. Մուտի Գօ-լօրատօտա պու լունտրազը էսնատէ 1898տէ վէֆաթ էթմիշ, վէ Մր. Մուտինին Գօ-լօրատօ Սփրինկտէն վալիտէյնինէ եազ-մըշ, վէ մախտումը թարաֆընան "Մու-տինին Հայաթը" նամըյլէ նէշր էտիլմիշ օլան էսէրէ տէրճ էտիլմիշ պուլունան մէքթուպտա չէօյլէ տէյօր.

"Պիլէրիմ քի Տուայթ կիւղէլ վագթ կէչիրիյօր, վէ պիզ պունտան տօլայը անընի իլէ պէրապէր մէսաուր օլմալըյըզ։ Զօճուգլար օլմագտըզդըն, սէմալի մէքէն-լէր նէ՞ օլուրլար իտի։ Տուայթ տա՞իրէ ի ՛ա՞իլէմիզէ սէմատան էն սօն կէլէն վէ սէ-մավի մէքէնէ պիզիմ իչիմիզտէն էն իլէ կիտէն օլմուշ տըր։ Օ պիզիմ տիւշար օլաըղըմըզ պիլ ճիւմլէ էլէմ ու քէտէր-լէրտէն քիւլլիյէն սալիմ վէ մասունտըր։ Պու կիպի պիր ՛էօմրտէն տօլայը Ալլա-հա շիւքր էտէրիմ։ Օ պիւսպիւթիւն թէ-պէսսիւմլէրտէն վէ նուրլարտան միւ-րէքքէպ իտի. ՛աճէպա նէ՞ ճէլիլ պիր ճէսէտէ մալիք օլաճագ, վէ նէ՞ գատար ՛ազիմ մէսէրրէթլէ սիզին կէլմէնիզէ պէքլէյէճէք տիր։ Ալլահ պիզէ անճագ պիր գաչ կիւն եախօտ պիր գաչ սէննէյէ մնախսուս օլարագ պիրիպիրիմիզ իչիւն պէօյլէ գուվվէթլի մուհապպէթ իհսան էթմէզ. պու մուհապպէթ իլ էլ է-պէտ սիւրէճէք, վէ միլէճնըլարճա ՛ասը-լար սէվկիւլիւ եավրուճրըղընըզ սիզին եանընըզտա պուլունաճագ վէ մուհապ-պէթինիզ ՛ալէտ տէվամ արթմագտա օ-լաճագ տըր։ Բապպըմըզըն անա լիւզու-մը օլաճագ տըր, եօգսա օ անը չաղըր-մազ իտի, վէ սիզ խանէնիզտէ Անըն իսթէճիյի պիր չէյ պուլունմըչ օլմա-սընտան տօլայը միւպահի օլմալը սընըզ։

"Պէն Տուայթ հագգընտա զէմինէ ՛ա-՞իտ պիր մախլուգ տըր տէյիւ տիւշիւ-նէմէմ։ Անըն հագգընտա նէ՞ գատար զիյատէ տիւշիւնիւբ իսէմ, անըն պիզիմ ճիւմլէմիզի նուր ու սիւրուրլէր ՛ա-լէմինէ տահա զիյատէ եագլաչտըրմագ մագսէտիյլէ պիզէ կէօնտէրիլմիշ օլտը-ղընա օ գատար զիյատէ գանա՛աթ հա-սըլ էտիյօրըմ։ Զէմինին քէնտիսինէ վէ-րէպիլէճէյի հէվք չէյլէրէ մալիք օլապիլսէ իտի պիլէ, անըն պու տիւնեայա ՛ավ-տէթինէ րազի օլմազ իտիմ։ Խէլասաքեա-րըմըզըն անա էյի մուգայյէտ օլաճաղը տիւշիւնճէսի նէ՞ պէօյիւք պիր թէսէլլի տիր։ Օրատա նէ՞ զէլալէթէ տիւշմէք, նէ՞ խասթալըգ նէ՞ տէ էօլիւմ վար։ ՛Ա-զիզ սէվկիւլիւ եավրուճրգ։ Պէն անընի հագգընտա թաթլը մասուն վէ սէվիմլի հալտէ տիր տէյիւ տիւշիւնիճէքլիյի սէ-վէրիմ։ Անըն հայաթը եալընըզլէքսիզ տէյիւ, հաթթա խաթասըզ իտի, վէ էկէր անըն հայաթը տիւնեատա պու գատար թաթլը իտիյօ, եա եօգարը-տա սէմատա նէ՞ օլաճագ տըր։ Իթի-գատըմճա, անըն տիւնեատան քէնտի-սի իլէ պէրապէր կէօթիւրտիւյիւ եէկ-եանէ չէյ՝ օ թաթլը թէպէսսիւմ իտի, վէ հիչ շիւպհէ եօգ քի, խէլասքեարը կէօրտիւյիւնտէ, սանա էթտիյի կիպի, անա տախի թէպէսսիւմ էթմիշ տիր, վէ ՛ալէտ տէվամ խաթրըմա կէլմէքտէ օլան սէօզ "չօճուգ էյի տիր" սէօզիւ տիր։ Հէման պիր տէֆ՛ա անընի իննթի-գալը հագգընտա տիւշիւն։ Ալլահա շիւքր քի սալիմէն վաթանա էրիշմիշ տիր, վէ աղ վագթտան ճիւմլէմիզ տախի անը կէօրէճէյիզ։ Տ. Լ. Մուտի"

ՍԷՄԱՏԱ ՊԻՐ ՓԷՆՃԷՐԷ

Րուհճա սէմայա եազըն եաչատագ, սէմա պիզէ նէ՞ գատար հագիգի վէ եազըն օլուր։ Պօսթըն ճիվարընտաքի նահիյէլէրին պիրինտէ խասթա պիր գըզ՝ այարճա միւտտէթ ուճագ վէ իչի իրի փէնճէրէսի օլան պիր օտատա եաթար։ Օտանընն փէնճէրէլէրինտէն պիրի ճէննուպի զարպա պիրի տէ ճէննուպի չարպա նազըր իտի։ Օտա՝ հավա աչըգ օլտը-ղը կիւնլէրտէ պիւթիւն կիւն կիւնէչ իչլին-տէ գալըր իտի։ Խասթանընն գարեօլասը էօյ-լէ եէրլէչտիրիլմիչ իտի քի, զըղ՝ իչի փէն-ճէրէտէն տախի տըշարը պագապիլիր իտի։ Կիւնտիւզիւն կիւնէչլին չէօ՛լէլէրի տօստօղ-րու օտանընն իչլինէ կիրտիքլէրի զէմանտէ, միհնէթզէտէ գըզ՝ եաթազընտա էն եազընն օ-լան ճէննուպի փէնճէրէտէն տըշարը պագա-բագ, տիկէր փէնճէրէնին ՛աքսի սուրէթինի կէօյա սէմանընն պիր փէնճէրէսի իմիչ կիպի, սէմանընն մայիսի իչլինտէ պէլլի սուրէթտէ կէօրիւր իտի։ Մէզպուրէ եաթազընտա եա-թարագ կիւնիւն մէզքիւր սա՛աթընընն վիւ-րուտինէ քէմալը թէհալիւք իլէ պէքլէր ի-տի, վէ օ սա՛աթ կէլիպ տէ ՛աքսի սուրէթ՝ ափանսըզ սաթհ ը սէմատա կէօրիւնիւնճէ, քէմալը մէսէրրէթլէ, «Իչթէ փէնճէրէմի սէ-մատա կէօրիւյօրում,» տէյիւ նիտա էտէր ի-տի։ Պա՛տէհու փարըլտայան կէօզլէրինէ Միւպարէք Տէյարընն մէննարէ վէ սաքինլէրի կէօրիւնիւյօրլար իմիչ կիպի, ուզուն միւտ-տէթ մէքթուն վէ միւթէհայիր հալտէ նա-զար էտէր իտի։ Անընն տօսթլարը նէ՞ կէօր-տիւյիւնէ տա՞իր անա հիչ պիր չէյ սօրմազ-լար իտի. զիրա անընն վահիլէրինին մուգատ-տէս վէ վաճ օլունմազ իտիքլէրինի անլարլար իտի։ Լաքին պա՛զէն հավա սըճագ օլտըղը զէմանլէրտէ գըզ վալիտէյնէ զարպի փէնճէ-րէյի տախի աչտըրըր իտի, վէ օ զէման քէմա-լը մէսէրրէթլէ, «Վալիտէ, չիմտի սէմա աչըգ տըր։ Անը տահա էյի կէօրիւրիւմ. մէլէքլէր տախի պիզի տահա էյի կէօրիւրլէր,» տէյիւ նիտա էտէր իտի։

Իչթէ պու վէճճէլէ հէր կիւն սէմայա պագ-

մասը սեպեպիյլե Միւպարէք Տիյար՝ պու զէվալը 'ազիզ գըզա քէնտիսինի մուհիթ օլան տիւնեա գատար հազիգի պիր չէյ օլտու։ Արթըգ իքի 'ալէմ արասընտա անըն իչիւն գարանլըգ ըրմագ, տէրին սիւքիւնէթ վէ պէլիսիզլիք հօգ իտի — անըն իչիւն եալընըգ Ալլահըն միւպարէք կիւնէչինին զիյասընըն սէյլի վէ մէլեքլէրին մէսքէնի օլան սէմա գուպպէսինտէ այընան քէնտինին սեվտիյի մա'լիւմ փէնճէրէ վար իտի։ Պիզիմ միւչթէրէք վաթանըմըզդա, պինիհայէ 'ալէմլէր արասընտա թէ"սիս էտիլմիչ պիզիմ հազիգի վէ եէկեանէ մէսքէնիմիզէ րուհճա եագընլըգ։ Իչպու սեվիմլի խասթանին էլէմլեր Հաֆթասընտա, պէհարընն պէրրագ պիր կիւնիւնտէ, սեմանըն փէնճէրէսինին կիւնէչինի զիյասը իչինտէ գալմըչ օլ օտատան դայէթ պէլլի Թարգտա կէօրիւնտիւիւ պիր սա'աթտա սէմայա չաղրըլմասը՝ հէր քէսէ մուգատտէրի իլահինին խուսուսի պիր լութֆը կիպի կէլտի։ Տօսթլարը օլ սա'աթըն սօն սա'աթ օլտըղընը պիլմէտիքլէրի կիպի, քէնտիսի տախի պիլմէտի։ Պիր գաչ տագիգէ քէմալը մէս'ուտիյէթլէ քէնտինին սեմավի փէնճէրէսինտէն պագտըգտան սօնրա, տիհանըզդ անըն սուրէթի Թէպէտտիւլ էթտի, էրիմիչ չէօփէ տէօնմիւչ գօլլարընը եօգարը գալըրարագ «Հէլաքէուարըմ,» տէյիւ նիտա էյլէտի։ Իչթէ հէփիսի օ իտի։ Հէյման օ տագիգատա անըն հասրէթքէչ րուհը՝ այընգ փէնճէրէտէն սեմայա ուչտու։ Կիւզէլ վէֆաթ, էվվէթ, պու տիւնեատան կիւզէլ պիր իրթիհալ։ Անըն րուհը էլէմ ու իղթիրապընըն պիւթիւն միւտաէթի զարֆընտա սեմայա օ գատար եագըն եաչամըշ իտի քի վէֆաթ սայգի պիր իննիթգալ — Ալլահըն խաննէսինին այընգ փէնճէրէսինէ տօղրու մէսրուբանէ պիր ուչուչ օլտու։

Պիզիմ եէվմի թէֆէննքիւր վէ գարարլարըմըզտան պիրի՝ գալպճէ վէ րուհճա սեմայա տահա եագըն եաչամագ վէ պիզէ փէտէրիմիզին օլ ակվիմլի սեմասընա այընան պիր փէնճէրէ կիպի խատիմ օլաճագ պիր չէյ արամագընգ օլսուն։ Պա'զըլարըմըզըն սեմայա այընան փէնճէրէլեր արամագա լիւզումլարը եօգ տըր։ Գալպէրիմիզի վէ թէֆէննքիւրլէրիմիզի օրայա չէքէն պիր չօգ էֆքեար սիւսիւլելերի վար տըր։ Պէնքի պիզտէն էվվէլ օրայա սեվկիւլիւլերիմիզ կիթմիչ տիրլեր վէ կէրիյէ պիզէ տօղրու պագըյօրլար, պիզ իսէ իլերիյէ տօղրու անլերէ պագըյօրըզ։ Սեմանըն փէնճէրէսի նազար ը հասրէթլէ պիզէ պագան վէ էլլեր իլէ իչմար վէ իչարէթլեր էտէն սեվկիւլիւլեր իլէ տօլու տըր։ 'Ա.ճէպա պիզէ, սեմաաքի սեվկիւլիւլերիմիզին եանլարընա կիթտիյիմիզ զէման, ղարիպ պիր սէֆեր եախօտ ուզագ պիր տիյարա կիթմէ՞ք կիպի մի կէլէճէք։ Ա'հ, նէ գատար չօգ եաչասագ, պիզի սեմայա ճէզպ էտէն չէյլեր օ գատար զիյատէ չօզալաճագ տըր։ Էօլիւմիւ հէփ տիքէնլերինտէն մահրում պրագմագլըղըն եօլու՝ Ալլահա վէ Ալլահըն խաննէսինէ րուհ իլէ վէ հագիգաթ իլէ տա"իմա եագըն եաչամագլըղ տըր։ Թա քի Անըն վէ սեվկիւլիւլերիմիզին եանլարընա 'ավտէթ էթմէտիզ պագընտաքի տա'վէթլեր՝ գալպէրիմիզի մէսերրէթլէ տօլտուրսունլար։

ՀԱՎԱՏԻՍ Ի ՏԻՆԻՑԷ

Միսիօները սա'յ ու զայրէթինին էն չայան ը տիգգաթ վէ կէլիշաթը տա"իրէլերինտէն պիրի՝ Սումաթրա ատասընտա Պաթագլար արասընտա տըր։ Ամերիգան Պօրտա մէնսուպ իքի միսիօներլեր՝ անլեր արասընտա չալըշմաղա կիթմիչլեր իսէ տէ, քէնտիլերին մահալ ը մագսուտընա էրիչմէզտէն էվվէլ, օրմանտա իւզերլերինէ հիւճում էտիլերէք փարչալանմըչլար, վէ փարչալանտըգտան պաշգա էթլերի տախի եէնիլմիչ տիր, զիրա Պաթագլար մէրտիւմսօր իտիլեր։ Պու չէյ՝ 1834տէ վագը՝ օլտու, վէ պու վահչիլերի խրիսթիյանլըղա տէօնտէրմէք իչիւն անճագ 1861տէ տիկեր պիր ճէհտ էտիլտի։ Ա-րայա տիւչէն միւտտէթ զարֆընտա Սուսմաթրա ատասը Ֆիլէմէնգ տէվվէթի իտարէսինէ կէչմիչ իտի, վէ Ֆ. Մուգատես Պաթագլարըն լիսանընա թէրճէմէ էտիլմէյէ պաշլանտը։ Այմանիանըն Րէն միսիօներ չիրքէթի պուտատան 29 սէնէ էվվէլ իչէ պաշլամըշ օլուպ, էլեէվմ օրատա 33 միսիօների վար տըր։ 1866յա գատար Պաթագլարատան անճագ 6 քիչի Խրիսթիյանլըղը գապուլ էթմիչ իսէ տէ, օ զէմանտան պէրու թէրագդը օ գատար սէրի՝ օլմուշ տըր քի, անլերտէն 45,000ի քիլիսէլերտէ թօփլանմագտա օլտըղը կիպի, 6,000ի տախի վաֆթիվ էտիլմէք իւզրէ, Թա'լիմ էտիլմէքտէ տիր։ Իքի եիւզ գատար ա'լա սուրէթտէ Թա'լիմ ու թէրպիյէ օլունմըշ եէրլիլեր միսիօներլեր իլէ պիրլիքտէ չալըշմագտա տըրլար։ Պունտան պաշգա 300 գատար չէմմասլար վար տըր քի, գարիյէլեր արասընտա տաղընըգ օլան քիլիսէլերէ մուգայեէտ օլմագտա օլուպ, վաֆթիվ օլունմագ իւզրէ միւրաճա'աթ էտէնլէրէ իլէ խրիսթիյան Թա'լիմաթընը վէրմէքտէ տիրլեր։ Պաթագ գավմընըն Թա մէրքէզինտէ օլան Թօպա կէօլիւնտէ իչէ տահա սօնրալարը պաչլանմըշ, վէ էհալինին անճագ 20 տէ պիր փայը Խրիսթիյանլըղը գապուլ էթմիչ իսէ տէ, Թէրագգը պէր տէվամ տըր, վէ Ալլահըն եարտըմը իլէ պիր գաչ սէնէտէն պիւթիւն մէմլէքէթի էհալիսինին խրիսթիյանլըղա տէօնտէրիլէճէկինէ իւմիտ էտիլմէքտէ տիր։ Ախիրէն խրիսթիյան տինինտէ Թա'լիմ օլունմագլըղը Թալեպ էտէնլերին սայըսընա Լայմըն վէ Մընսընը էօլտիւրէն գաֆիլէ րէ"իսինին օղլու Թանկալամիէ տախի տախիլ տիր։ Պու խուսուսլար վագթըյլէ Պաթագլար արասընտա 7 սէնէ պիր միսիօներ սըֆէթիյլէ չալըշմըշ օլուպ տա էլեէվմ Րէն Միսիօներ Շիրքէթինին քեաթիխի պուլունան Տր. Շրայվեր Թարաֆընտան Թէպլիղ էտիլմիչլեր տիր։ Միւմահիլէյհին պէյանընճա Պաթագ խրիսթիյանլարը Թա իսլթիտատէն էքսէրիսինին մասրաֆլարը պիւսպիւթիւն քէնտիլերինտէն չըգան քիլիսէլերէ եարտըմ էթմէքլէ խուսուսընտա էլլերինտէն կէլէն հէր չէյի էթմէքլիյէ Թա'լիմ էտիլմիչլեր տիր։ Պունտան մա'տա, սայգի խարիճտէն հիչ պիր իւանէ ալմագսըզդըն քէնտի 'իպատէթխանէլերինի քէնտի էլլերի իլէ պինա էտիլլեր։ Անլերին Ալմանիատան պէքլէտիքլերի պիր չէյ վար իսէ օ տա քէնտի քիլիսէլերի իչիւն չանլար տըր քի, պունլարտան հէր սէնէ 10–12 Թանէսինէ իհթիյաճ մէսս էթմէքտէ տիր։

Սումաթրա իլէ Սիամ արասընտա գըսա պիր մէսաֆէ վար տըր, վէ Սիամտա տախի ինճիլի իչճիլերին գալպէրինի ճէսարէթլէնտիրէճէք խայը չէյ վար տըր։ Օրատա իչլէյէն միսիօներլեր՝ Ամերիգա Երիցականլարընա մէնսուպ տըրլար, վէ իչին եէրլիլերէ մախսուս գըսմընըն մէսարիֆի օ գատար'ամէլի սուրէթտէ քէնտինտէն չըգմագտա տըր քի. Ամերիգան միսիօներլերինին մա'աչլարընը Թէ"սիսէ իչիւն օլանտան պաշգա ադէյէ սայգի իհթիյաճ մէսս էթմէքտէ տիր։ Միսիօներլեր՝ մէմլէքէթին իչէրի Թարաֆլարընա օլան սէյահաթլարընտա էհալիյի ինսանէյէթլի, միւսաֆիրփէրվէր վէ ճէօմէրտ պուլմագտա տըրլար։ Գրալ՝ Պունտա մէզհէպլինէ մէնսուպ օլմասըյլէ պէրապէր, Խրիսթիյանլըղա միւսա'իտ տիր, վէ ախիրէն միսիօներլեր Թարաֆընտան Պանգօգտա Թէ"սիս ու ինչա էտիլէճէք օլան պիր մէքթէպին մէսաբիֆինին Թէվվիյէսի իչիւն 250 լիրա ի'անէ վէրմիչ օլտըղը կիպի, 80տէն զիյատէ փրէնսլէր վէ ասլզատէլեր տախի ի'անէտէ պուլունմըշլար տըր։ Գրալիչա տախի չէհր ի մէզգիւրտէ միսիօներլերին ինչա էթտիրմէքտէ պուլունտըգլարը պիր դըզլար մէքթէպինէ 315 լիրա ի'անէ վէրմիչ տիր։ Գէզալիք գրալ հազրէթլերի խասթախանէյէ Թահվիլ էտիլմէք իւզրէ, պիր պինա վէ իւզերինտէ տիկեր պիր խասթախանէ եափըլմագ իւզրէ պիր 'արսա հիպա էթմիչ տիր։ Պիր Թագըմ եէրլի խրիսթիյան կէնճլեր՝ միւսթագիլ ումուր ը Թէպշիրիյէտէ պուլունմագ իւզրէ, պիր չերքէթ Թէչքիլ էթմիչլեր տիր։ Իչ օ գատար կէլիչաթը տըր քի, Ամերիգա Երիցականլարը եէնի տա"իրէ ի Թէպշիրիյէլեր քիւչատը իչիւն օրայա սա"իր միսիօներլեր կէօնտէրմիչլեր տիր։

Սիամըն չիմալի հուտուտընտան ԻնկիլԹերրայա 'ա"իտ օլան տար պիր մինԹագայա տախիլ օլուրդը վէ օրատան տախի էլեէվմ հէվի ատէմլերինին նազարլարընըն ճէլպ օլունմըշ օլտըգլարը պէօյիւք Զին մէմալիքինէ կիրերիզ։ Ամերիգան Պօրտըն այտա պիր նէչր էթմէքտէ օլտըղը Մէչընըէլ Հէբալ մճճմու'ասընըն սօն իչ նիւսխէսինտէ Փէքինճիվարընտա պիր մէվգիֆ օլան Թունկչուտա պաշլամըշ օլան պիր ինԹիպահ ը րուհանիսէն պահս էտիլմէքտէ տիր։ Միսիօներլերտէն պիրի օլան Մր. Ռիլտըր չէօյլէ եազըյօր։ «Սիզէ վէրէճէք միւժտէլերիմ վար։ Ալլահ՝ սէնէլերճէ 'արզ էտիլէն տու'ալարա տիլէտիմիզտէն վէ իսաթրըմըզտան կէչիրտիյիմիզտէն չօգ զիյատէ ֆէյզ իլէ ճէվապ վէրմիչ տիր։ Պիզ իւչ հաֆԹալըգ պիր ինԹիպահ իճԹիմա'լարընըն սօնուննա եազլաչմագտաիզ։ Պու իճԹիմա'լարտա Ալլահըն րուհու 'աճա"իպ սուրէթտէ իչլէմիչ տիր։ Քիլիսէ ա'զալարը ղայէթլէ հարաքէթէ կէլիպ, կիւնահլարընը իգրար ու ի'թիրաֆա վէ անլերի Թէրք էթմէյէ վէ իչլէնիլէն հագգսըզլըգլարըն ֆիտիյէսինի վէրմէյէ Թէչվիգ օլունմըշլար տըր։ Րուհ իլ Գուտսըն էքրաճըմըզտա պուլունան գայսըզլար վէ ինճիլին Թա'լիմաթընա գարշը գաթըլանմըշ փուԹփէրէսԹլեր արասընտաքի իչի տահա զիյատէ մէ'մուլին զայրի օլմուշ տըր։ ՏէֆԹէրիմիզտէ 90 գատար քիմսէլերին խամի մուգայեէտ տիր քի պիրինճի տէֆ'ա Քրիստոսըն Թարաֆընը իսԹիզամ էթմիչլեր տիր, եախօտ սէնէլերճէ միւտտէթ փուԹփէրէսԹլիյէ 'ավտէթտէն սօնրա, Քրիստոս իլէ օլան 'ալագալարընը Թէճտիտա էլլէմիչլեր տիր։» 'Այնի տա"իրէ ի Թէպշիրիյէյէ մէնսուպ օլան տիկեր պիր միսիօներ՝ պիր գաչ հաֆԹա սօնրա եազարագ Թունկչու ինԹիպահ ը րուհանիսինտէն չէօյլէ պահս էտիյօր։ «Պու ինԹիպահ օլ ուֆագ սիւրիւնիւն պիրտէն պիրէ եօգարըյա հարաքէթի իտի, զիրա գօլճճ, 'իլմի իլահի մէքԹեպի վէ քիլիսէ էրիյիպ 'ալէվլէնտիլեր վէ հայաԹտա եէնի ղայրէթին աթէչլի՝ սա"իրէ տա"իրէ ի Թէպշիրիյէլերին ճիւմլէսինէ տախի սիրայէթ էթմիչ տիր։ Հէփ 'աճզ վէ տէճչէմտէն սօնրա պիզ պու աթէչլէ պուրատա —Փանկչուանտա— ղայէթլէ միւհիմճ իտիք,» Ֆագաթ սօնրա տահա պէօյիւք տէհչէթ զուհուր էթտի։ Պունտան պիր գաչ հաֆԹա էվվէլ ղաղէթամըզըն հավատիս սիւԹունլէրինի

տէ խապէր վէրմիչ օլորղըմըզ իւզրէ, Թունկչուտաքի գօլէճ վէ քիլիսէ Թախրիսչ էտիմիչլէր, վէ պիւթիւն օ Թարաֆլար խուներիզ Պօգոսըլար Թարաֆընտան խոթիւա օլունմըշ տըր։ Ինթիսահ ը րուհանի նի'մէթլէրինէ հիսսէտար օլմուշ օլան պիր խայլը քիմսէլէր պատէ ի չէհատէթի նուշ էյլէմիչլէր տիր։ Անլէրին նա՞իլ օլորղլարը Րուհ իւլ Գուտս վաֆթիզի՝ անլէրի սէմավի վաթանլարընա միւնասիպ գըլմազ մագսէտիյլէ իհսան օլունմըշ տըր։ Սա՞իր պինէլճէ խրիսթիյանլար տաիխ էլեէվմ մուխաֆարատա օլորղլարընտան, պիւթիւն տիւնեատա պուլունան գարտաշ վէ զըզդարընտաշլարընըն անլէր իչիւն հէր կիւն տու՛ա էթմէլէրի միւնասիպ տիր։ Ամերիգա զաղէթալարընտան պիրինէ հազտըղը պիր պէնտէ պիր զաֆ չէօյլէ տէյօր։ «Պէն կէչէն հաֆթա քիլիսէյէ կիթաիմ վէ քիլիսէնին չօպանը նէ վա'զընտա նէ տէ տու'ալարընտա թէհլիքէտէ պուլունան Զին խրիսթիյանլարընա տա՞իր պիր կէօնէ իմա ու իչ'արտա պուլունմատը։ Իւմիտ էտէրիզ քի պու պիր միւսթէհանա տըր։» Իկէր պիր քիմսէ՝ տիւնեատա կէչիպ տէօնէն չէյլէրէ կէրչէքտէն վազըֆ իսէ, վէ կէրչէքտէն Ֆրիստոսըն գուլը օլուպ, Ֆրիստոսը սէվէնլէրին ճիւմլէսինի սէվիյօր իսէ, պու կիպի մուխաֆարա իչինտէ պուլունան խըրիսթիյան տինտաչլարընընա՞սըլ խաֆըրտան չըգարա պիլիր։ Այմանիա իմիէրաթօրը ախիրէն քէնտինին թէնէզզիւհ վափօրընտա իրատ էթտիկ մէգալէ ի տինիյէտէ Ահարոն վէ Հուրըն Մովսէսին գօլլարընը եօգարը գալըրտըգլարընը զիքր իլէ տէմիչ տիր քի, «Այմանիատա գալան պիլ հիւմլէ Այմանլար՝ Զինտէ մուհարէպէյէ կիտէն վաթտնտաչլարը իչիւն տու՛ա էթմէք իւզրէ, պիր տու՛ա օրտուսը թէչքիլ էթմէլի տիրլէր։» Հիչ չիւպհ եօգ քի հէի հադիգի խրիսթիյանլարըն էպնա ի նէմ'լէրինին ճանլարընա օլան մուհապէթլէրինտէն նաչի անլէրի խելաս էթմէյէ գատիր Զաթա իրչատ էթմէյէ չալըչմալարը եիւզիւնտէն էլեէվմ Զինտէ էօլիւմ մուխաթարասընտա պուլունան եէրլի վէ էճնէպլի խրիսթիյանլար իչիւն տու՛ա տէվամ էթմէլէրի միւնասիպ տիր։

1890 սէնէսինտէ Ամերիգալը միսիոներլէրին Գարօլին ատալարընտաքի իչլէրի Իսմանիա հիւքիւմէթի մէ"մուրլէրի թարաֆընտան ճէպրէն մէն' էտիմիչ օլորղընտան, անլէր օրատան չըգմազա մէճպուր օլմուշլար իսէ։ Մէզքիւր ատալար Ալմանիա հիւքիւմէթինէ կէչէլիտէն պէրուանլէր օրայը թէքրար զիյարէթ էթմիշլէր, վէ թէ՛սիս էթմիչ օլորղլարը քիլիսէլէրտէ օգատար րուհանի հայաթըն գալմըշ օլորղընը կէօրմէյէրինտէն տօլայը զայէթլէ չատ ու խէնտան օլմուշլար տըր։ Ցուլիս այընտա պիր միսիոներ՝ զէվճէսի վէ իքի մու'ալիմէլէրի իլէ պէրապէր պայլըճա ատա՝ օլան Փօնապատաքի իչինէ թէքրար պայլամագ իւզրէ, Սան Ֆրանսիսգօտան հարաքէթ էթմիչ տիր։

Մէրքէզ ի Աֆրիգանըն Ուկանտա մէմալիքինտէ Ինկիլիզ քիլիսէսի միսիոներ չիրքէթինին պայլամըշ օլորղը իչ՝ հալա թէչվիգամիզ պիր հալտէ տէվամ էթմէքտէ տիր։ Եպիսկոպոս Թըգըրըն պէյանընճա, Ուկանտատաքի գաթօլիք միսիոներլէրէ պու սէնէ 24 բահիպ վէ 6 բահիպէ 'իլավէ օլունմըշ օլորղը հալտէ, քէնտիսինին պայլատըղը իչէ իսմտատ վէ մու'ավէնէթտէ պուլունմագ իւզրէ, անճագ 8 էրքէք վէ 3 գատըն կէլմիչլէր տիր։ Վէ լաքին եէրլի վա'իզ վէ մու'ալիմլէրին միգտարը 980—1,498է չըգմըշ, վէ 10,000 չօճուգ տաիխ իրիսթիյան Թա'լիմի ալմագտա պուլունմըշ տըր։ Օրատա 4,472 վաֆթիզ իճրա օլունմըշ վէ վէրիլէն ի'անէլէր խայըճա Թէզայիտա էթմիչ տիր։ Եպիսկոպոս տէյօր քի, «Հէր չէյլ նազարը ի'թիպարէ ալարագ, պու «էչնէ՝ պիզիմ իչիւն պիր մուվաֆֆագիյէթ սէնէսի օլմուշ տըր։»

Եազ մէվսիմի տինէճ իճթիմա'լարա մախսուս օլան պիր մէվսիմ տիր։ Լօնտրատա ին'իգատ էտէն իրիսթիյան նէվճիվանլար չէրքէթինին Ցուլիս այընտա վագը՝ օլան պիր իճթիմա'ընտա հազըր պուլունմըշ օլան պիր տօսթ՝ պիզէ անա տա՞իր պիր պէնտ եօլլայտաղընը վա'տ էտիյօր։ Մր. Մուտինին խանէսինին քեա՞ին պուլունտըղը Նօրթֆիլտտէ պու եազըն Ֆ. Մուգատտէս միւթալա'սաը վէ իրիսթիյան իչի իչիւն չէվգ ու ճէսարէթ քէսպի զըմնընտա թօփլանմըշ օլան Թալէպէկեանըն միգտարը էվվէլքի սէնէլէրէ նիսպէթէն տահա զիյատէ օլմուշտուը։ Էվվէլա կէնճլէր կէլիպ պու վէճճէլէ պիր գաչ կիւն կէչէրտիքտէն սօնրա, կէնճ գատըն Թալիպէլէր Թօփլանմըշլար տըր։ Չօճուգլարըն վէ նէվճիվանլարըն իրիսթիյան Թա'լիմաթընտա տահա միւ"էսսիր սուրէթտէ Թա'լիմ ու Թէրպիյէ օլունմալարընա 'ա"իտ ուսմուր ու մէսա"իլէ տա"իր միւզաքէրէ էթմէք իւզրէ, չօպանլար Անտօվըրտա խուսուսի պիր մէճլիս'ագտ էյլէմիչլէր տիր։ Պունլար՝ տինէճ մագսէտլէր իչիւն սա"իր պիր չօգ մէճլիս վէ իճթիմա'լարըն անճագ միսալլէրի տիրլէր։ Պու եազըն իրիսթիյանճա սա'յ ու զայրէթլէրին տիկէր պիր չէքլի խասսէթէն զիքրէ չայան տըր։ Պիր գաչ 'իլմի իլահի մէքթէպլէրինտէն 100 գատար Թալէպէկեան՝ Ամերիգան Պօրտա մէրզուէթ օլան քիլիսէլէրտէ միսիոներ իչլէրինէ չէվգ ու զայրէթ ուլանտըրմագ իւզրէ, միւմքին մէրթէպէ չօգ քիլիսէլէրի զիյարէթ էթմէքտէ տիրլէր։

Պիզ պէնտիմիզէ տահա եագըն պիր մախալէ տա"իր մա'լիւմաթ ի'թասըլէ խիթամ վէրիրիզ։ Ամերիգանըն Միւթ. Երիցականլարընըն, Մըսըրտա Գըպթիլէր արասընտա միսիոներլերի 12,872 չակիրտի օլան 180 մէքթէպէ մալիք տիրլէր։ Ասիութտաքի գօլէճտէ Նիլ վատիսի պօյունտա քեա՞ին 112 չէհիր վէ գասապարլարտան կէլմիչ 612 չակիրտ Թա'լիմ օլունմագտա տըր։ Անլէրին էքսէրսի ֆագիր իսէլէր տէ, օրատա Թա'լիմ ու Թէրպիյէ իսթիհսալը իչիւն էտիլէն մէսաբիֆ ճիւզ'ի տիր։

ԹԷՏԳԻԳ ՈՒ ՄԻՒԹԱԼԱ'Ա ԹԱ'ԼԻՄԻ

«Հայմաթգանտէ», եա'նի ուսուլ ը իտաբէ ի պէյթիյէ Իսվիչէրատա Թա'լիմ ու Թէրպիյէնին միւհիմմ պիր չիւ'պէսի տիր քի հէր մէմլէքէթտէ տաիխ մէվզը'ի իճրայա գօնուլա պիլիր։ Օ նէվ' Թա'լիմ ու Թէրպիյէ իսթիտա՞իյէ մէքթէպլէրինտէ էն աչաղը սընըֆլարա պիլէ վէրիլմէյէ պայլայօր։ Պու 'իլմ մէքթէպ սալօնընտա, պլինասընտա վէ օյուն մէյտանընտա պուլունան էն սատէ նէմանէլերի պիլէ Թէտգիգ ու միւթալա'այը էօյրէթմէք տիր։ Պա'տէհու մու'ալիմ սընըֆը ալըպ չէհրին պիր մահալընա կէօթիւրիւր վէ անլէրէ կէօրիւլմէյէ չայան նէմանէլերի կէօսթէրիր։ Չօճուգլար մէքթէպ սալօնընա 'ավտէթ էթտիքլէրինտէ, անլէրէ պու չէյլերի Թա'րիֆ էթմէքլիք Թէքրիֆ օլունուր, վէ անլէրէ մէզքիւր մահալըն սատէ րէսմ ու խարիճասընը, քէզալիք կէչիպ տէօնտիւքլերի եօլըն խարիճա վէ փլանընը չըզմագլըգ էօյրէտիլիր։ Իքինճի, եա'նի րիւշտիյէ մէքթէպլէրինին էն աչաղը սընըֆլարը 'ալեսէվիյէ եայա օլարագ էօյլէնտէն սօնրա, քէնտի խանէլերի ճիվարընտաքի պիր մահալտէ կէզմէյէ կիտէրլեր վէ անլէրէ պայըր վէ Թէփէլէրին չէքլերի, ըրմագ վէ չայլարըն մէճրալարը, նէպաթլարըն, դուչլարըն վէ հայվանլարըն եալամալարընըն կէօնէկէօն Թարզ ու ուսուլլարը էօյրէտիլիր, վէ օ մահալ իլէ 'ալագատար վէ Թարիխճէ էհէմմիյէթլի հա՞իզ օլան վագ'ալար Թա'րիֆ օլունուր։ Էն 'ալի սընըֆ Թալէպէկեանը իչիւն իսէ, Իսվիչէրանըն մուխթէլիֆ Թարաֆլարընա, պա'զէն Ֆրանսա վէ Իթալիայա իքիտէն օն կիւնէ գատար եօլճուլըգլար վարտըր։ Ֆագիրլէրին մէսարիֆինի չէհր եախօտ էյլէթէ տէֆ' ու Թէսվիյէ էտէր։ Թալէպէնին հէր պիրինտէն եօլճըլըղընըն Թա'րիֆ ու հիքեայէսինի եազմասը Թալէպ օլունուր վէ իչպու Թա'րիֆնամէլէր մէքթէպլին քիւթիւփխանէսինտէ հրֆզ օլունուր։

Ախիրէն պիր Ինկիլիզ մու'ալիմ պու բափօրթլարը հավի օլան ճիլտլէրտէն պիր գաչընը սաֆուն ալըպ Թէֆթիչ էյլէմիչ տիր։ Միւսամիլէյհ մու'ալիմ տէյօր քի, «անլէրին հէփիսի տաիխ քէմալ ը տիրգաֆլէ չըզըլմըշ խարիթալար եախօտ մէչհուր լագապլար իլէ, քէզալիք եօլ իւզէրինտէ պուլունան չիչէքլէրին նիկհարլարը, չայան ը Թէմաչա պիլճիւմլէ եէրլէրին Թէրսիմլէրի վէ հաֆթա Թալէպէկեան զիւմրէսինին վէ անլէրին Թէֆէրրիւ'աթլարընըն րէսմլէրի իլէ միւզէյէն տիրլէր։ Իչիթիխիմէ կէօրէ, չօճուգլար՝ մէքթէպտէն չըգտըգտան ուզուն միւտտէթ սօնրա, վագթ վագթ մէքթէպլի զիյարէթ էթմիչլէր վէ իչպու նիկհարնամէլերին իւզերինէ պագարագ կէչմիչ էյամը Թէզէքքիւր էթմիչլէր վէ անլերի հայաթլարընըն էն մէ'ուտ հալ ու Թէճրիպէլերի սայմըշլար տըր։»

Իսվիչէրալը մու'ալիմէրին պէյանընճա նազարէն, «Հայմաթգունտէ» Թէտգիգ ու միւթալա'ա վէ պէյան գուվվէթլերինի սա՞իր հէր հանկի ուսուլը թա'լիմտէն զիյատէ Թէվսի' վէ Թագվիյէ էտէր։

ՄԱԱԼ Ը ՏԷՄ (Սէյմ) ԻԼԷ ԹԷՏԱՎԻ

Մաալ ը տէմ իլէ խասթալըգ Թէտավի էթմէքլիյին քէչֆի՝ պիր չօգ սա'յ ու զայրէթլերին սէմէրէսի տիր։ Պու սա'յ ու զայրէթլերտէն մագսէտ՝ 'իլէթլերին Թէ'արրուզա Թընտան մասուն գալմագլըղընը եախօտ պուլաշըգ պիր խասթալըգտան, էզճիւմլէ զըղըլ հիւմմատան եախօտ զըղամուգտան Թուլուլանլարըն մէզքիւր 'իլէթլերտէն եէնիտէն Թուլթուլմամալարընըն սըրրընը հալ ու իզահ էթմէքտէն 'իպարէթ իտի։ Թէհարրիյաթը ֆէննիյէտ չօգ տէֆ'ա վագը' օլորղը իւզրէ, մաթլուպ հասըլ օլմատը, զիրա խասթալըգտան մասուն գալմագլըղընը սըրրը հալա անլաշըլմամըշ տըր։ Լաքին տահա 'ամէլի զըյմէթի հա՞իզ օլան պիր չէյ խոթիսաալ էտիլտի, եա'նի մաթլուպ օլան չէյլ սընա'լ սուրէթտէ էլէ կէչիրմէք իչիւն պիր եօլ պուլունտու։ Խասթալըգ էանասընտա խասթանընն գանընըն պիր Թէպէտտիւլէ տիւչար եախօտ եէնի պիր խուսուսիյէթէ մալիք օլորղը վէ պու սայէտէ խասթատան օլ 'իլէթտէն Թէքրար Թուլթուլմագլըգ խոթի'տատը մահվ ու զա՞իլ օլորղը անլաշըլմըշ տըր։ Պա'տէհու անլաշըլմըշ տըր քի պու եօլ իլէ 'իլէթտէն մասունիյէթ քէսպ էթմիչ օլան քիմսէնին գանընտան ճիւզ'ի պիր գըսմ՝ հէնուզ մէզքիւր 'իլէթէ Թուլթուլմամըշ օլան տիկէր պիր քիմսէնին տամարլարընա չիրինկա էտիլէճէք օլուր իսէ, անը տաիխի մէզ-

քիւր 'իլլեթէ թուխուլմագլըզ խթի'տատրնատան մասուն գըլար։ Լաքին տահասը վար։ զիրա պու գանըն 'իլլեթտէն եէնի թուխուլմուշ պիր քիմսեյէ չիրինկա էտիլմէսի անըն չիֆա պուլմասընը թէսրի' վէ թէսնիլ էթմէքտէ կիպի կէօրիւնիւյօր։ Հայտուտարըն թէ'արրուզաթընա տիւչար օլան նախօտ տիւչար օլմագ իւզրէ պուլունան պիր քիմսեյնին էլինտէ պուլունան սիլահա պէնզեր։ Էկէր օ սիլահ էվվէլտէն մէզքիւր քիմսեյնին էլինտէ պուլունուր իսէ, միւմահիլէյհ՞ քէնտիսինէ վազը' օլաճագ թէ'արրուզըն էօնիւնիւ ալապիլիր։ լաքին թէ'արրուզաթընը վուդու'ը զէմանընտա օլ սիլահ անըն էլինէ վէրիլիր իսէ, թէ'արրուզ էտէնլէրի տէֆ' ու թէպ'իտ էտէպիլիր։ Լաքին պիր խասթալըզը թէչֆիյէ իչիւն տէվայը էրքէնտէն գուլլանմագ լազըմ տըր, զիրա զաթէն տարպէյի հէյէրէք պիխուտ հալէ կէլմիչ պիր քիմսէ իչիւն սիլահընն նէ՞ ֆա՞իտեսի վար տըր։ Մէզքիւր մագսէտ իչիւն ինսան գանը գուլլանմագըզընն միւմքինսիզ իտիյի տէրքեար օլտըզընտան, հայվանաթ գանընա միւրաճա'աթ էտիլմիչ տիր։ Խասթալըզընը զէհրինտէն պիր աթա թէքրար պէ թէքրար չիրինկալար իճրա էտիլիր, թա քի անըն գանը ինսանը 'իլլեթտէն մասուն գըլմագ իչիւն ֆէվգէ'ատէ գուվվէթ քէսպ էտէր։ Պա'տէհու աթտան գան ալընըր վէ պու գանըն իչինտէն գըրմըզը վէ պէյազ քիւրէճիքլէր չզոարըլըր, զիրա չաֆի խասսիյէթլէր գանըն սու գլսմընտա, հա'նի մասլ ը տէմինտէ պուլունուր։ Իչպու մասլ ը տէմ չիչէլէր իչինէ ալընարագ գուլլանըլմագա հազըր օլուր։ Էն չօգ գուլլանըլան մասլ ը տէմ տիֆթէրիա միւզատտը սէմմի տիր, չու գատար քի քիւզագ (չէնէ քիթլէնմէսի 'իլլեթի) ըն միւզատտ ը սէմմի վէ սա՞իր մասլ ը տէմլէր տախի վագթ վագթ գուլլանըլըրլար։

Հէքիմլեր՝ 'իլլեթլերի մասլ ը տէմ իլէ թէտավի էթմէքլիյին զըչմէթի խուսուսընտա տա ասլա հէմէֆքեար տէյիլ տիրլեր։ Էզճիւմլէ չօգլարըն իտտիսաընճա, տիֆթէրիաներն միւզատտ ը սէմմի՝ ասլա չաֆի խասսիյէթլէրէ մալիք տէյիլ տիրլեր։ Սա՞իրլերին իտտի'սաընճա իսէ, տիֆթէրիանըն մասլը տէմ իլէ թէտավիսի 'ումումիլէչմէսինատէն պէրու, 'իլլեթի մէզքիւրէ տէհչէթինին պէօյիւք զըսմընը զա՛յ էյլէմիչ տիր։ Պունլար օ զատար իլէրի վարըրլար քի ի'թիզատլարընճա, կէլէճէք պիր զէման քի ունէ մասլ ը տէմ իլէ թէտավի սայէսինատ փասթէօրին «Տիւնեատան պուլաչդան 'իլլեթլերի տէֆ' էթմէքլիք ինսանըն էլինտէ տիր,» ևօլլու սէօյլէմիչ օլտըզը սէօզիւն հազիզաթ օլտըզը թէպէյեիւն էտէճէք տիր։

ՖԷՆՆԻ ԹԱՊԱ'ԱԹԸՆ ՓԻՐԻ

Ալմանեանըն Մայնց չէհրի ֆէննի թաապա'էթին միւճիտի, հա'նի միւթէհարրիք եաղըլար իսթի'մալ էտէն իլք չախս օլտըզը 'ալէսսէվիյէ զանն օլունան Եօհան Կութէմպէրկին վէլաատէթինին 500իւնճիւ բէ՞սի սէնէ ի տէվրիյէսի զիյնէթինի իճրա էթմիչ տիր։ Կութէմպէրկ 'ան ասլ Մայնցը օլուպ, Բէն նէհրինին գուրպինատ պուլունան մէզքիւր չիրին չէհրետ պէօյիւք քիթապխանէլէրին նաատրէթատէն օլան միճէվհէրաթընըն պիրի 'ատտ օլունան «Կութէմպէրկ Աղիզ Քիթապը»նը նէչր էթմիչ տիր։ Կութէմպէրկ թագրիպէն 58 հաչընտա վէֆաթ էթմիչ տիր։

Կութէմպէրկին զիքրի իչիւն իճրա օլընան իչպու զիյնէթտէ 500 սէնէ զարֆընտա ֆէննի թաապ'ըն էն նէֆիս էսէրլէրի սէյր ու թէմաչայա մէվզը'ինէ գօնուլմըչլար տըր։ Պիր զաչ խուսուսալարա նազարէն ֆէննի թաապ'տա փէք ճիւզ'ի թէրագզը կէօրիւլտիւյիւ պիր չօգ սէյիրճիլէրին թա'աճճիւպիհի մուճիպ օլմուչ տըր։ 19ընճը տէհրին պու սօն սէնէսինատ 1490տա վէնէտիք չէհրինտէ Ալթուս Մաննուէթիուսըն մաթպա'ատընտան չըգմըչ օլան էն նէֆիս էսէրլէրտէն տահա կիւզել չէյլէր կիւճլէ մէյատնա կէթիրէպիլիրիզ։ Զիքր օլունան քիթապլար էհլ ի սէրվէթ իչիւն իտի։ Անլէրին թաապ'ը ուզուն միւտտէթ սիւրլէր վէ թաապ' օլունան քիթապլար ազ վէ կիրանպահա օլտըզը սէպէպտէն 20 ճիլտի հավի պիր քիթապխանէ 'ատէթա պիր սէրվէթ տէմէք իտի։

Ֆուգարա թագըմընըն կիւնիւ մունթազամ մաթպա'ալարլէ պաչլատը։ Օլ վագթտան ի'թիպարէն զազէթալարըն նէչր օլունմասը միւմքին օլտու։ Զէմանէմիզին միւճիզլէրինտէն օլան միւքէմմէլ մաթպա'ա, վէ միւրէթթիպ մաքինալար քիթապլարը տահա զիյատէ ուճուզլատըպ 10 փարալըզ զազէթայը տախի միւմքին էթտիլէր։ Շիմտի ֆուգարալար տիւնեատա նէ վուգու' պուլտըզընա քէամիլէն ակեահ օլա պիլտիքտէն պաչգա, թա 'իլմին վէ թա'լիմ ու թէրպիյէնինին մէնպա'ալարընա գատար կիտէպիլիրլեր։

Եօհան Կութէմպէրկ ֆուգարա կիրուհընըն մազհար օլտըզը սուհուլէթլէրին միւ"էսսիսի իտիյի հասէպիլէ, մէտէնիյէթին պաչլըճա պէրէքէթինի թէ"սիս էթմէք պապընտա էտնա պիր հալէ չալըչմըչ օլան էօյլէ պիր զաթըն խաթըրէսինի մէնիւնիյէթլէ իճրա էթմէք միէք միւնասիպ իտի։

ՇԻՖԱ ՊԻԼ ԻՄԱՆ ՄԷՊՏԷՍԻ

(Էնճլ Կ. Բոպլեան, Մա'չ)

Շու սօն սէնէլէրտէ արամըզտա Շիֆա Պիլ Իման նամ պիր մէպտէ պաչ կէօսթէրմէքտէ տիր, Ալէյա Օրտուսու, Սալիպ ի Ահմէր, Շակիրտանը Իսա վէ Իմանլէ Վաֆթիզ Թարիգեթլերինինքի կիպի, պունունտա փէք լաթիֆ իսմի վէ պիէմաալ մէտհիյէսի վար։ Էն կիւզիտէ վէ 'ալի իւլ ա'լա տըր։ Տօղրուտան Ցիսուս Թարաֆընտան թէրթիպ էտիլիպ, պիզզաթ մուգատտէս էլինյէ միւհրլէնմիչ միւճէրրէպ պիր տէվա տըր։ Հապիգաթէն «Իման էյլէ վէ չիֆա պուլուրսըն» վէ «Իման էտէրսէն հէր չէյ միւմքին տիր,» քէլամլարընըն պիդէ տէք եէթիչէն տիրի եանդօլարը տէյի՞ մի, վէ հէման պու բուհ իլէ չիֆա Թալեպ եէճէլէ սահիհ միւ"մինլեր տէյիլլե՞ր մի։ Շու 'իլլեթ վէ ազրը տիւնեատասընտա պանա կէլիր քի թէֆթիչ վէ թէհարրի էտիլճէք էհէմմ պիր մատտէ տիր։ 'Ա-ճէպա սահի՞հ մի։

Շիֆա Պիլ Իման հագգընտա պիր էյի անլայըշա կէլէպիլմէք իչիւն Թարիխինի հէմ ֆարգը զէման վէ մահալտէ կէօսթէրտիյի սուրէթլերի կէօզտէն կէչիրմէք զարուրի տիր։ զիրա ֆման քէլիմէսի իհթիմալէն հիչ պիր տա՞իրէտէ պու տէրճէճ զայր ի մու'այեէն վէ մուհալիֆ չէբլ իպրազ էթմէզ։

Պա'զըլարըն' 'ալելխուսուս չիֆաճըլարըն ֆարգընա կէօրէ իմանլէ չիֆա միւ'ճիզէսի Խրիսթիյանլըզըն հին ի զուհուրընտան պէրու, պա'զէն քէսիր իւլ վուգու', պա'զէնտէ նատիր օլարագ կիւնիւմիւզտէք սիւրէկէլմիչ տիր։ Աթանասիոս, Ամբրօսիոս, Ոսկեբերան, Օգոստինոս, Պէօյիւք Գրիգորիոս վէ սա՞իրլերին իֆատէսինէ կէօրէ, 4, 5 վէ 6ընճը 'ասրլարտա միւ'ճիզ չիֆալարը արա սըրա վուգու' պուլուր իմիչ։ — Գատիմին չիֆա պիլ իմանլարընա էն մէվսուգ միսալլերտէն պիրի Սայէնալը Գաթարինինքի տիր։ 1373տէ Սայէնա վէպասընտա խասթախանէ միւտիրի Մաթթա փէտէր տախի Թուխուլուր։ Թապիպի «զանը փէք զէհրլէնմիչ տիր» տէյէրէք, զաթ'ի իւմիտ էթտիյի պիր հէնկեամաէ Գաթարինն վուգու'ը հալի իչիտիպ կէլէր։ Մէզպուրէ իչէրի կիրեր կիրմէզ Մաթթա փէտէր օթուրմաղա չապալար։ Գաթարինն կէրի տիչարը չըգմագ իւզրէ իքէն, պիր տօսթ եանաչըպ «Բէրէմ էյլէ, չու էյլ ատէմի էօլիւմէ Թէրք էթմէ» տէյիւ իպրամ էտէր։ Գաթարինն «Պէն Ալլա՞հ մը իմ քի էօլիւմտէն խէյաս էտէյիմ» տէր իսէ տէ, հէր տիլէտիյինի Ալլահտան ալաճաղընը էյի պիլտիյինտէն, պիր միւտտէթ պաչընը էյէր, վէ պա'տէհու ֆէրահ պիր եիւղ իլէ «Է՛հ, ճէսարէթլէնէլիմ. զիրա պու քէրրէ էօլմէյէճէք տիր,» տէյիպ սավուչուր. վէ նէ տէմէլի պիր սա'աթ կէչմէզտէն մէրգուճ թա'ամ սօֆրասընա օթուրտու։

Իսլահ ը մէզհէպտէն սօնրալարը Շիֆա պիլ իման Ենթիպահ ը զէմանը օլուպ, Ուալտէնսիլէր վէ Մօրավիալըլար ալասընտա փէք ճարի իմիչ։ Զինզէնտօրֆ հէման պիր սէօզ եա տու'ասըյլա չիֆա վէրիր իմիչ։ Հիչ պիր գաթօլիք միւ'ճիզէսինէ ինանմայան ԼուԹէրին պիլէ պու եօլատա Մէլանգթօնու վէ վէրմին սօն տէրէճէսինէ հէթիչմիչ Մայգոնիսիօսը չիֆայապ գըլմասը թա'ճիւպիլ պիր բիվայէթ տիր։

Եագըն վագթըն Շիֆա պիլ իմանլարընա կէլէլիմ։ 1841տէ Պլումհարթ նամ պիր բահիպ քէսպ ի իչթիհար էյլէտի։ Բիվայէթէ նազարէն, պիր մէճմունէ հագգընտա թապիպի չարէսիզ գալարագ, «Պու քէօյտէ տու'ա օգույան պիր փափաս եօ՞գ մը» տէյինճէ, Պլումհարթ պու հազարէթ իւզէրինէ մէճմունէյէ վարըպ, «Շէյթանըն նէ էտէր իսկ չինի կէօրտիւք, չիմտի տէ Բապպ Ցիսուսըն նէ էտէ պիլիր իսկ չինի կէօրէլիմ,» տէյէրէք տու'ա էտէր, վէ մէճմունէ տէրհալ լիճագաթ պուլուր։ Պու զաթ օրուճ, տու'ա վէ էլլէր գօմագտան մա'տա պիր չէյ էթմէզ իտի։ սօնրալարը էլլէր գօմազը տա թէրք էթտի։ Պլումհարթ չարէսիզ գալան նիչէ խասթալըզգլարա չիֆա վէրմիչ։

Հէման պու միւտտէթէ 'ա'իտ օլմագ իւզրէ, Կօրօթհիա Տրուտէլ վէ խալէֆի Հէր Զէլըը չիֆաճըլարը պուլուրըզ։ Իլքի պիր գատըն օլուպ տէօրթ խասթանըն կիթթիքճէ պէտթէր օլմալարընը կէօրէրէք, հալլերինի Քէն'անլը գարը կիպի կիտիպ Բապպա թագտիմ էտէր վէ իթթիֆագէն տէօրտիւ տէ չիֆա պուլուր։ Շիֆաճըլըզա պու սուրէթլէ պաչլամըշ օլարագ, մէզպուրէ էվվէլա խասթանըն ճանը իչիւն լազըմ կէլէնի էտէր վէ պա'տէհու. Բապպ իսմինտէ էլլէր վագ' էտէրէք վէ եազ սիւրէրէք ճէսէտ չիֆասը իչիւն տու'ա սունարտը, վէ իֆատէսինէ կէօրէ, տէրհալ իսարիգ իւլ 'ատէ չիֆալար վուգու' պուլուր իտի։ Եիւզէրճէ մա'լիւմ Սվիչէրալըլար վէ Ալմանլար չիֆասընա չէհատէթ էթմէքլէ պէրապէր խալէֆի Զէլըը տախի տօզրուտան մէզպուրէ վասթաաճըյլէ տէմրէյիտէն չիֆա պուլան պիրի իտի։ Պունլարըն Իսվիչէրանըն Զուրիխ չէհրինտէ վագը' Մէնիտօրֆ նամ չիֆախանէլէրինի զիյարէթլէ, տօզրուտան Զէլըը իլէ կէօրիւշիւպ կէնիչ թահդիգաթ էթմիչ օլան պիր զաթըն պէյանընա կէօրէ, օրատա սանքի հէփիսի տէ կէօրիւնիւչէտ խայլըճա սաղլամ գատընլարտան 'իպարէթ իքի եիւզտէն զիյատէ խասթալար պուլուրնուպ, կէնիչ լաքին սատէ թէրթիպլի պիր թա'ամ սալօնընտա եինէ սատէ ամմա միւզթէտի թա'ամլար վէրիպ, կէհա օտալարտա

խթիրահաթլէ վէ կեահ միւզէյեէն չիֆախա-
նէ 'արսասընտա սէֆա ի խաթըրլէ իմրար ը
էյամ էտէրլէր իտի։ Հէր Զէյըր քէնտիսի
վէք սամիմի պիր զաթ օլուպ, չիֆա պուլ-
մամաքլըդը իմանսըզլարա համլ էթմէզ իտի։
Մէրգում «Պիզ անճագ էվլատըզ։ Խարիճի
տիւնեայա նէ տէրէճէ ահմագ կէօրիւնսէք,
փէտէրիմիզին էմրինէ իթա'աթլէ չիֆա ի-
չիւն տու'ա էթմէյէ մէճպուրըզ։ լաքին նէ-
թիճէյի Անա պրագմալըյըզ։ Պա'զէն նէթիճէ
տէրհալ կէօրիւնիւր, պա'զէն թէարիճէն։ Նիչէ
տէֆ'ատա հիչ պիր նէթիճէ օլմազ» տէմիչ
տիր։ Շիֆասը սալթ իսրիսթիյանլարա մախ-
սուս օլմայըպ, հէր պապէթ քիմսէյէր իչիւն
հաթթա սըվարըշ թարիգի իլէ տէ տու'ա
էաէր իտի։ Հէր Զէյըրըն զիքր էթտիյի 'իլ-
լէթլէր հիսթէրիա, սանճը, վէրէմ, սաթլը-
ճան, էէլփիք, եէնիր 'իլլէթի, խաչէչ մա-
զարրաթը, քէմիք վէ տէրի բահաթսըզլըգ-
լարը, պա'զը նէվ' չիշ եա չիպան վէ պիր
թագըմ զինի միւշքիլաթլար իտի։

Շիֆա պիլ իման տահա եազըն պիր զէ-
մանտա Ինկիլթէրրատա ֆարգլըճա պիր սու-
րէթ իպրաշ էտէր։ Լօնտրատա պու զիւմ-
րէտէն օլանլարըն ուսուլ վէ Ի'թիֆատը պէր
վէճհի աթի տիր։ Հէման կիրակի տէրսի
'ադադիտէ ադաէմճէ չիֆա պուլմուշ 20,
30 ֆէրա մէյտանա կէթիրիլիր։ Պա'տէհու
չիֆա պուլմադ իսթէյէնլէր տա'վէթ օլու-
նուպ, գատըն չամմասլարըն հէր պիրի իւ-
զէրինէ էլլէր գօմասըյէ րէամ պաշլար։
Մու"ախխարէն ասըլ մէ"մուր խատէմէ պաշ-
լարընա եաշ սիւրիւպ տու'ա 'արզ էտէր։
Մէրգում «Ճէնէա, ճան վէ րուհունը պիր-
լիքտէ Ալլահա թէսլիմ էյլէ, եօգսա չիֆա
պուլամագսըն» տէր։ Խասթա չիֆա պուլ-
տու իսէ, հէման օրատա պէյան էթմէյլի։
պուլմատը իսէ եինէ րէամ խիթամ պուլուր։
Խասթա իսթէրսէ րէամ թէքրար էտիլէպի-
լիր։ Պու կիւնքի Շիֆա Պիլ Իմանըն էն
պէլլի նումունէլէրի պունլար օլուպ, հէր
նէվ' խասթալըզը կիւնահ վէ իմանսըզլըգ
նէթիճէսի սայարլար։ Իման տու'ասընըն նէ-
թիճէսի Միւրատ ը Իլահիյէ թէրք էտիլմէ-
յիպ, պիլ'աքս քեամիլ իմանա քեամիլ չիֆա
վա'տ օլունուր։ «Իման էտէպիլիր իսէն Ալ-
լահ հիչ պիր քիմսէնին խասթա օլմասընը
իսթէմէզ։ չիֆա պուլմատըն իսէ գապահաթ
սէնին տիր,» տէրլէր։

Պունատան մա'տա ճէսէտ չիֆասընը 'այնէն
ճան խէյասը զէմինինտէ կէօզէտիպ Քրիս-
տոսըն «Քէֆարէթի հիւրմէթինէ միւ"մին
կիւնահ 'աֆվլըզը զատար տա ճէսէտ չիֆասը
թաւլպ էտէպիլիր» տէրլէր։ Պունլարատան
պիրի «Փէտէրիմ էզիյէթ չէքմէմի իսթէր աէ-
յիւ իւնանմամ. լաքին պիլիրիմ քի Շէյթան
իսթէր. Տու'ատա իրատէթին իսէ տէմէզիզ,
զիրա իրատէթի օլտըղընը զաթէն պիլտիր-
միչ տիր» պուլյուրուր։ Իշպու չիֆաճըլարընը
պէօյիւք փայը վէ արալարընտա օլան նիչէ
մէչհուր քիմսէլէր պիլէ հէր հանկը նէմ'
տախիլի վէ խարիճի տէվա վէ ճէրրահիյէ
թարիգիյէ գուլանըլան թապի'ի չարէլէրի
իմանսըզլըգ վէ կիւնահ սայարլար, հաիօտ
«'իլաճ իմանսըզլար իչիւն տիր» տէրլէր։
Պիրի վէսիլէ իսթի'մալընտան նէ գատար ու-
զագ իսէ, իմանտա օ տէրէճէ քեամիլ սայը-
լըը։ Պա'զը Ալման չիֆաճըլար տահա իլէ-
րիյէ աաըմ աթըպ, «Մատէմ էօլիւմ տէ
կիւնահ նէթիճէսի տիր վէ քէֆարէթ
կիւնահըն հէր նէթիճէսինի գալտըրաճագ
սըը, էօյլէ իսէ օ հէմուէթլարը էօլիւմիւն
փէնչէսինտէն տէ խէյաս էտէճէք» տէրլէր։
«Եա նի՞չիւն միւ"մինլէր էօլիւյօր» տէյիւ
սօրուլսա, «Մատէմ քի Քրիստոսըն ճէսէ-
տինի թէչքիլ էյլէյէն ա'զալար պէյնինտէ պիր
իթթիհատ վէ իչթիրաք վար, պու միւնֆէ-
րիտ միւ"մինլէրի քիլիսէնին վասաթ թէճրի-
պէ վէ իսմանընտան եօգարը գալդմադլըգ-
տան մէն' էտիյօր» տէրլէր։ Անլէրին թէ-
սաւվուրընճա՝ չիմտի վասաթ քիլիսէ իմանը
օլ տէրէճէ էտնա պիր հալտէ տիր քի, չու-
րատա պուրատա չիֆա գուտրէթինէ գալգ-
մըշ օլանլարը էօլիւմտէն խէյլաս տէրէճէսինէ
չըգմադա պրագմայօր։ Լաքին նէ զէման քի-
լիսէ 'ումուտմէն իման չիֆասը իրթիֆա'ընա
եէթիչիր իսէ, օլ զէման էօլիւմսիւզ հայաթ
իչիւն տախի չարէ պուլունաճագ տըր։

(Մապա'ըը վէր)

ՄՐ. ՄՈՒՏԻՆԻՆ ՊԱ'ԶԸ ԽԱՍՍԻՑԷԼԷՐԻ

(Ց. Վ. Մաթթաեան, 'Այնճապ)

2

Քիւչիւք չէյլէրի թահգիր էթմէյի տէյիլիզ։ Քիմին խաթըրընտան խայալընտան կէչէր իտի քի պու 'աճէմի վէ չօրիազ միւպարէտի քի է-
լինէ պիր թիւֆէնճ պիլէ էյիճէ կիւվէնէմէ-
յօրլար իտի, պիրազտան Քրիստոսըն օրտու-
սընտա տէյիլ ճէսուր պիր մուհարիպ, իլլա
մահիր պիր ճէնէրալ օլաճագ իտի։ Մր. Մու-
տի քէնտի գուսուր վէ 'աճզընը թանըր իտի։
Իլք տէֆ'ա 'այէնի նուէթգ իրատ էթմէք իւզրէ,
այագա գալգտըղընտա մու"ախխարէն չէօյլէ
տէտի, «Պիւթիւն վիճուտիւ տիթրէյօր իտի։
վէ եէրէ օֆուրտըղըմտա քէնտի քէնտիսէ
տէտիմքի Մուտի էթտիյին տէ ամմա տիվա-
նէլիք իտի հա՛' վէ հագիգաթէն տէ օլ ան-
տէն Ի'թիպարէն պիւթիւն 'էօմրիւմ Քրիս-
տոս վէ Ինճիլ իչիւն քէնտի քէնտիսի տի-
վանէ սայմագտան 'իպարէթ օլմուշ տըր։»

Պէլքի Մր. Մուտինին գուվվէթինէն էն պէօյիւք սըրրը անըն ճէռռէյէրէ իտի։ Անտէ սէրթ գալպլերի թահրիք էտիպ էրիտէն պիր խալիսէթ վէ ճիտտիյէթ գուվվէթի վար իտի։ Մր. Մուտի իլք տէֆ'ա օլարագ րէֆիգի պու-
լունան Մր. Սանքի իլէ պէրապէր Սգօչիայը զիյարէթ էթտիյինտէ, անլէրին ճէմա'աթլա-
րը իտարէ էթմէյէրինին ուսուլը Սգօչիա է-
հալիսինէ օլ գատար եէնի, ղարիպ վէ պիր տէրէճէյէ գատար միւտհիք կէլտի քի, օրա-
տա չօգ էյլէնմէյէրի վէք միհթէմիլ կէօ-
րիւնմէյօր իտի։ Լաքին անըն ճէռռէյէրէ ազ վագթ զարճընտա Սգօչիա էհալիսինին իչ-
թիրաք ը հիսսինի գազանսը, չէօյլէ քի պիզ զաթ Սգօչիանըն էն պէլիզ չօպանլարը չիմ-
տիյէ գատար իսթի'մալ էտէ կէլտիքէյէրի ու-
սուլ սօղուգ վէ քիւլիյէն րէամիյէթէտէն 'ի-
պարէթ պիր չէյ օլտուղընը իդրար վէ Մր. Մուտինին ուսուլընըն քէնտիէյէրինքինէ վէք ճա"իգ օլտըղընը գապուլ վէ Ի'թիրաճ էթ-
տիլէր։

Մր. Մուտինին մուվաֆֆագիյէթինին ա-
խէր պիր սըրրը ճէմա'աթ արասընտա պիր-
լիքտէ իչլէմէք իչիւն պիր արզու վէ իչթի-
յաղ հասըլ էթմէսի իտի։ Պու պապտէ տիւս-
թուրը 'ամէլի չու իտի. «Էվվէլ քիլիսէնին
ա'զալարընը թահրիք վէ թէչվիգ էյլէ, անատէն
խարիճտէքիլէրի արայըպ պուլ։ Քիլիսէյի
ոյդուտան կիպի ույանտըրմագ վէ տու'ա
էթմէք վէ իչլէմէք իչիւն անլէրի իթթիհճա-
գա կէթիրմէք։» Իչթէ պու իտի անըն մու-
վաֆֆագիյէթինին պիր անախթարը. Մր.
Մուտի պու բուհանի ինթիպահ տալղալա-
րընըն քիլիսէլէրի իսթիլա էտիպ, արատա
օլան ֆըրգա վէ սա"իրէ խուսուսաթտան
նէչ"էթ էյլէյէն սէտտ վէ էնկէլլերի սիւֆիւս-
րիւպ կէօթիւրտիյինիւ վէ ատէմլերէ Քը-
րիստոստա ճիւմլէսինին պիր օլտուղընը
թա'լիմ էթտիյինի վէ զայ' օլմուշ տիւնեայա
տօղրու ֆարգլարընըն նէ օլտուղընը կէօս-
թէրտիյինի միւշահէտէ էթմէքլէ, գալպի մէ-
սէրրէֆլէ մալամալ օլուր իտի։ Օն ատէմի
իչլէմէյէ թէչվիգ էթմէք, օն ատէմին իչինի
թուէթմագտան էվլա տըր։ «Էյվա՛հ զա'աֆը-
մա,» տէյիւ ֆէրեատ էտէն նէ չօգլար «Էյ-
վա՛հ թէնպէլիյիմէ» տէյիւ նիտա էթսէյէր,
տահա տօղրուսունու տէմիչ օլուրլար։ Անըն
միւ"մինլէրի թէչվիգ իչիւն օյան քէլամլարը
գըսսա վէ տօղղուն իտի։ — «Պու իչ Քրիս-
տոսը՞ն մը եօգսա Շէյթանը՞ն մը։» Էկէր
Շէյթանըն իսէ մուգավէմէթ էթմէլի սինիզ,
էկէր Քրիստոսըն իսէ, թէնպէլ թէնպէլ օ-
թուրմագ օլմազ։»

Մր. Մուտի նիչանկեահրընը եիւքսէյէ գօ-
տու։ Պէօյլէ պիր ատէմի ճիւզ'ի մուվաֆ-
ֆագիյէթ իգնա' էթմէզ։ Մուտի կիպի պէօ-
յիւք պիր ատէմ Ալլահտան պէօյիւք չէյլէր
թալեպ էտէր, վէ Անըն տա պէօյիւք չէյլէր
վէրէճէյինի իւմիտ վէ մէ"մուլ էտէր. Ինկիլ-
թէրրայա իգինճի տէֆ'ա օլարագ, կէթմէք
իչիւն Ամէրիգատան հարաքէթ էթմէզտէն,
պագտըղը նիչանկեահ 10,000 ճանըն խէյա-
սը իտի։ Ինթիմալէն պու արզուսընա նա'իլ
օլտու։ Էլպէթթ հէր միւմքին օյան չարէյի
խսթի'մալ էտէր իտի։ Անըն մէպտէսի հէր
քէսէ եագլաչմագ, հէր եէրէ կիթմէք իտի։
Էկէր փարլամէնթօյա գապուլ օլունա պիլսէ,
օրատա ճէմա'աթլար քիչատ էտէր իտի. վէ
էկէր ճէհէննէմտէ պիր ինթիպահ չատըրը
գուրմագ միւմքին օլսա, մէմնունէն սընար
իտի։

Էֆքեարընը պէյանտա փէք սէրպէսթ ի-
տի։ Պիր տէֆ'ա պիր ճէմ'իյէթտէ խայրխահ
պիր մագսէտ իչիւն լագըմ օլան 1,200 տա-
լէր գատար պիր մէպլաղը նա'սըլ թօփլայա
պիլիրիզ տէյիւ միւգաքէրէ օլունմագտա ի-
քէն, զէննկինճէ լաքին խասխս պիր ատէմ
գալգըպ օլ պապտէ քէնտիլէրէ տէլալէթ էթ-
սին տէյիւ Ալլահա տու'ա 'արզ էյլէտի։ Ա-
տէմ եէրէ օֆուրտըղը կիպի Մր. Մուտի
«եարըմ միլեօնլըգ պիր ատէմ իչիւն Ալլահ-
տան 1,200 տալէրի նասըլ թօփլայաճաղըմը-
զա տա՞իր տէլալէթ թալեպ էթմէսի նէ՞ գա-
տար մէ՞ալսըզ պիր չէյ տիր,» եա պունա
եագըն քէլամլար իլէ նէքէս խրիսթիյանըն
գուսուրընը եիւզիւնէ վուրտու։

Լաքին Մր. Մուտինին պիր միւպէյյէր
հալինտէ մուվաֆֆագիյէթինին ախէր պիր
մէնպա'ը անըն ինվեսթո՛' վէ հէլճնէնէ իտի։
Ճօրճ Միւլլէր Մր. Մուտինին Ինկիլթէրրա-
յը իւք զիյարէթինտէ անըն իլէ կէօրիւշիւր
իքէն, անտէ զահիր օլան թէվազու' վէ հիւ-
միյէթ բուհընտան Ալլահըն էլինտէ պէօյիւք
իչլէր կէօրմէք իւզրէ իսթի'մալ օլունաճա-
ղընա տա՞իր գանըպ Ի'թիգատընը պէյան
էյլէտի. գագաթ Մր. Մուտինին թէվազու'ը
գօրգագլըգ եա քէնտի քէնտինէ կիւվէնէմէ-
մէքսիքատէն նէչ"էթ էտէն պիր թէվազու' տէ-
յիւ իտի։ Միհնասիպ վէ ճա"իզ օլան տէրէ-
ճէտէ քէնտի քէնտինէ Ի'թիմատ էտէն պիրի
իտի։ Անըն թէվազու'ը Ալլահա Ի'թիմատ
էթմէքլիյին միհնթիճ օլտուղու թէվազու'
իտի։ Գուվվէթ իլէ եա գուտրէթ իլէ տէյիլ
իլլա Ալլահըն բուհու իլէ անճագ պէօյիւք
իչլէր իճրա էտիլէ պիլիր իտիյի խուսուսընա
քեամիլէն իման էտէն պիրի իտի։ Պէլքի
Ալլահըն անա կէնճլիյինտէ պիր գօլէճ թա'-
լիմի գապուլ էթմէք իչիւն լագըմ օլան վէ-
սա՞իթ վէ ֆուրսաթը անա վէրմէմիչ օլմա-
սընտա մագսէտի անը նիհայէթէ գատար
միւթէվազու' վէ հալիմ սաղլամագ իտի։
Սփըրճըն կիպի մէքթէպլի տէյիլ իտի, վէ պու

աձրընը տա՛իմա հիսս էտէր իսի։ ԻնկիլԹէրրատա օլան ինԹիպահլար էննասընտա անըն տա՛իմի էնտիչէսի պու։ իսի։ օլմասըն քի ատէմլէրին տիզդաԹը Ւրիստոստան զիյատէ քէնտինէ չէվրիլսին։ Պու սէպէպտէն վա՛զլարը տա՛իմա սատէ վէ ֆէննի նիւմայիչէտէն 'արի իտիլէր։ Պա՛զը մու՛ախիզլէր անըն վա՛զլարը հագդընտա «Վա՛զլարընտա էէնի պիր չէյ եօգ տըր» տէյէրէք, անը մու՛ախեզէ էԹմիչլէր։ Սահին տիր. լաքին անճագ էպէտիյէԹ անլէրտէ նէլէր մէյտանա կէլմիչ իտիյինի կէօսԹէրէպլիէճէք տիր։

Պունլարտան մա՛տա Մ՛ուտի Թէրէննիւմին գուվվէԹինէ լինանըը, վէ անը վա՛զլարընըն զիյատէ միւ՛էսսիր օլմասընա պիր վասըԹա տէյիւ իսԹի՛մալ էտէր իսի։ Սանքինին իլահիլերինին գուվվէԹի անլէրին ֆէննի ի մուսիպի նօգԹա ի նազարընտան փէք եիւքսէք վէ մա՛րիֆէԹլի Թէ՛լիֆքէրտէլէր օլմասընտա տէյիլ իսի։ Պէր՛աքս իլահիլերտէն նէչէլէրի չի՛ր տէյէճէք չի՛ր օլմատըը կիպի, մագամ՛լար տա մագամ տէյէճէք չէյլէր տէյիլ տիրլէր։ Սանքինին Թէրէննիւմ էԹմէք ուսուլը տախի փէք սատէ վէ ֆէննի նիւմայիչէտէն 'արի տիր։ Երնէ տէ պու իլահիլէր նիչէ սըրալարտա Մր. Մ՛ուտինին վա՛զլարը գատար ատէմլէր իւզէրինէ Թէ՛սիր պրագմըշ օլտըղընը պիզզաԹ Մր. Մ՛ուտի իգրար էտիյօր։

Պիր տէֆ՛ա Մր. Մ՛ուտի չէօյլէ տէտի, — «Պէննիմ իլէ Սանքինին մու՛ավաֆֆագըյէԹինին սըրրը ինճիլին հագիգաԹլարընա տա՛իր ա՛րամըզտա քէատիլ պիր իԹԹիֆագ վէ անլայըշըն մէվճուտ օլմասը տըր։ Պու հագիգաԹլար Քէֆ՛ըէր. 'Աֆվուէ՛ վէ Ինէա՛ տըր։» Պիր միւնասէպէԹլէ անըն իման իզրարընը անլամագ իւզրէ, տօսԹլարը անա պա՛զը սիւ՛ալլէր իրատ էյլէտիլէր։ Մր. Մ՛ուտի «Պէննիմ իման իզրարըմ նս, 53 պատտէ պուլունուր» ճէվապընը վէրտի։

ՔէֆարէԹի չու էօրնէք իլէ իզահ էտէր իսի, Ամէրիգանըն | պէօյիւք օվալարընտա հարիգ վուգու՛ինտէ ուզագտան 'ալէվլերի կէօրէն եօլճուլար աէրհալ տուրուպ պուլունտըգլարը մահալէ աԹէչ վէրիրլէր, չէօյլէ քի եանղըն օրայա վասըլ օլտըղընտա եադաճագ պիր չէյ պուլամայարագ իւզէրլէրինտէն սավուշտուպ կիԹխին։ Պէօյլէ տէ պիղ Դողգոթա Թէփէխինտէ տուրտու՛գճա, էմին իզ՛ չիւնքի եանղըն օրատան պիր տէֆ՛ա կէչմիչ տիր։ Ւրիստոս պէննիմ իւչ պէօյիւք տիւչմէնլէրիմի էօլտիւրմիւշ տիր. «կիւնահ, էօլիւմ վէ հիւքմ։»

Մր. Մ՛ուտի Ք. Մ՛ուգատաէսին միւԹալա՛ասընը սէվէր իսի, վէ անը 'էօմրիւնէ եէվմի գա՛իտէ իԹԹիհադ էԹմիչ իսի. 1871ատէ Շիգակօտա վուգու՛ պուլան պէօյիւք հարիգ էանասընտա Մր. Մ՛ուտի ի՛ԹիպարընտանԹ վէ Ք. Մ՛ուգատաէսինտէն մա՛տա հէր չէյինի զայ՛ էյլէտի, վէ պու իքիսինի գուրԹարմագ իչիւն տահա պաչգա չօգ չէյ զայ՛ էԹմէյէ հաղըր իսի։ Պու վագ՛ա զանն էտէրսին ա՛նըն Ք. Մ՛ուգատաէսէ տօղրու օլան մու՛հադպէԹինի արԹըրտը, վէ պունտան սօնրա էվվէլքինտէն փէք զիյատէ չէօտա պիր կէրմիմիյէԹ իլէ քէնտի քէնտինի Ք. Մ՛ուգատաէսին միւԹալա՛ասընտա վէրտի։ Անըն հագիգաԹլարը հէր կիւն հէնի պիր գուվվէԹ վէ մա՛նա իլէ անըն ֆիքրի վէ ճանը իւզէրինէ քէչճի օլունուր իսի։

Մ. Մ՛ուտինին իչինտէ ճէմա՛աԹտան սօնրա 'ագա էյլէտիյի գօնուշուգ ճէմա՛աԹլարընըն էհէմիյէԹինի ունուԹմալը տէյիլ իզ։ Պու ճէմա՛աԹլարտա չախսէն ֆէէրտլէր իլէ գօնուշուպ, անլէրին տէրունի Թէճրիպէ վէ միւճահիտլէրինէ վագՀի օլուր իսի։ Պիր պէօյիւք ճէմ՛իյէԹ էանասընտա ԹէքլիՀի օլունտու քի հէր քիմ՛ քի քէնտի իչինէն տու՛ա օլունմասընը արզու էտէրսէ, պու արզուսընը պէյան իչինէն այագա գալգսըն. քիմսէ իճապէԹ էԹմէտի. «Պու ճէմա՛աԹ արասընտա ՈւրիսԹիյան օլմագ իսԹէյէն պիր ԹէՀ ֆէէրտ պիյէ եո՛գ մը տըր» տէյիւ սիւ՛ալ էԹմէսի իւզէրինէ ճէմա՛աԹըն արգասընտան ֆագիր պիր գըզ աղայարագ վէ տիՀՀրէյէրէք այագա գալգտը։ Մ. Մ՛ուտի «Պու պիր իչինէն հիչ տէյիլ Ալլահա համտ օլսուն,» տէյիւ նիտա էյլէտի. վէ տէրհալ 2–300 գատար քիմսէյէր այագա գալգտըլար։

ՄԻԻԹԱԼԱ՛ԱԹ Ը ՄԻԻՖԻՏԵ
(Լէ՛ոն Ց. Թա՛ղըէան)

Մէվզու՛ը պահսըմա էսաս իԹԹիհադ օլունան պալատաքի սէրլէվհանընն էԹրաֆընտա տէվր էԹմէք իգԹիտարըմ խարիճինտէ պիր չէյ իսէ տէ, էֆքէարըմա պունտան մուվաֆֆագընը պուլամատըղմտան տօլայը գարի՛յունը քիրատն 'աֆվընը Թէմէնինի էտէրիմ։ Իչպու մատտէ իլէ մագսէտիմ հալէն վէ իսԹիգպալէն Թէրագգըմըղա էն զիյատէ տէյիլ ու Թէ՛սիրի պուլունան մէքհաԹիպ ի միլլիյէմիզին զաԹէն տէրքէար օլան անվալ ը միւ՛էլլիմէ ի հազըրէսինի էնզարը 'ամմէյէ պատԹ իլէ 'ալի գատէր իւլ իսԹիԹա՛է իսլան ը անվալէ նաչիզանէ պիր իսըտմէԹ 'արզ էԹմէք տիր։ Շու 'ատտա արԹըգ մէքհաԹիպին էհէմմիյէԹինտէն պատ էԹմէք 'ատէԹա պիլիւգում կէօրիւմէքտէ տիր. պիրա օլ վիճուտը մուգատտէսին նէ մէրԹէպէ հա՛իզիյէԹ քէսպ էԹմիչ օլտըղընը վէ էլէվմ մէչնուտը պասըրէ ի իպԹիհաճըմըզ օլան չունճա ԹէրագգըյաԹ ը 'ամիլէնին մահզա մէքԹէպլէր սայէսինտէ հուսուսէ կէլմիյինի իտրաք էտէմէյէն պիր ֆէէրտ գալմամըշ տէնսէ միւպալաղա օլմագ։ Պունը տէմէքլէ ճիհանընն հիչ պիր քէօչէսինտէ ճահիլ գալմամըշ տէմէք իսԹէյէմ։ Խայր, անճագ չունը տէմէք իսԹէրիմ քի ճէմ՛իյէԹ ի պէչէրիյէյէ ա՛զա օլան հէր ֆէէրտ (գիրա հէնուզ ա՛զա օլմամըշլար վար) 'իլմին աչմըշ օլտըղը չահրահ ը Թէրագգըտա խաԹվէչէնտագը Թէգատուիւմ օլմագ խահիչինէ տիւչմիւշ, եա՛նի ճիհանը մէտէնիյէԹին հէր մահալինտէ հիսս ի րէգապէԹ վէ արզու ի Թէֆէվվիւգ նիւմայան օլմուշ, չէմ ի մէ՛արիֆ աֆագը քեա՛ինաԹա նէչէր ի էնվար ը ֆիյուզաԹ էԹմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ, պիր սէօզ իլէ ճէհլին տէրէքեաԹ ը սիւֆյայա էնտիրտիյի ինսանը մագամաԹ ը 'այիյէյէ իսալ էտէն 'իլմ սինէ ի պէչէրտէ զէրրատա փարլամասընտան տօլայը իչպու տէվրէ ալԹուն 'ատը նամը վէրիլմիչ տիր։ ԻչԹէ պէօյլէսի պիր զէմանտա սէրմայէ ի սա՛ատէԹիմիզ օլան միլլի մէքԹէպլէրիմիզին վէքը տուն վէ սէֆիլ պիր հալտէ զալմասը հագիգաԹէն աճընըլըը պիր խուսուս տըր։ Էյիյի Թագտիր էԹմէք՝ մէզիյաԹ ը ինսանիկէ մուգԹէզասընտան իսէ տէ, 'աքսինի Թէնզիտտ էԹմէքտէ Թէվֆի՛ի տա՛իրէ ի Թէրագգըյա իսըտմէք տէմէք օլաճաղընտա պինա՛էն, մէքհաԹիպ ի միլլիյէմիզ հագգընտա սէրտ օլունտաճագ միւԹալա՛աԹտա նազար ը խալիսէԹլէ պագըլաճաղը Թապի՛ի տիր։ Գօնհատտա ճէնտանեան նամ մէքԹէպտէ մու՛ալլիմլիքլէ պուլունտըղըմ պէչ սէնէ զարճընտա կէրէք զագէԹալար վէ կէրէք պէրապէրինճէ իւլճէԹիմիզ պուլունան միլլի մէքԹէպ մու՛ալլիմլերի վասըԹասըյլէ մէքհաԹիպ ի մէզքիւրէ հագգընտա ալմըշ օլտըղըմ մա՛լիւմաԹլար զարիպ վէ հաԹԹա նագապիլ ի ի՛ԹիմատԹ կէօրիւնիւր իսի։ Պու էանատէ Ագչէհիր միւխԹէլիֆ մէքԹէպլէրի միւտիրիյէԹինէ տա՛վէԹ օլունտըմ, կէրէչի էագի մէ՛մուրիյէԹի ԹէրԹ էԹմէյէ պիր մէճպուրիյէԹ եօգ իսի, ֆագաԹ հէր նէ հալ իսէ տա՛վէԹի գապուլ իլէ պիր սէնէ գատար իսԹիհատաւ էտիլիք։ Իչպու միւտտէԹ ի գալիլէ զարֆընտագի վուգու՛աԹ պիդէ փէք չօգ չէյլէր էօյրէԹտի, միլլի մէքԹէպլէր հագգընտա էվվէլճէ Թաչըմըշ օլտըղըմ էֆքէարըն սըրֆ զանն ու գըյաստան 'իսպարէԹ օլտըղընը անլատըմ, մագսէտիմ Ագչէհիրլիլէր 'ալէյհինտէ եազմագ տէյիլ, զիրա Ագչէհիրլիլէր քէնտի հէմճիվարլարը օլան մահալլէրէ նազարէն, տահա վէրկիլի, տահա Թալիպ ի Թէրագգը վէ տահա զայէուր օլտըգլարը աչիքեար տըր։ Պու ֆիքրի Թաստիգ էտճէք պիր տէլիլ հալինտէ իսի սէնէտէն պէրու տէվամ էտէն Մանկապարտէզ նամ մէքԹէպի կէօսԹէրէպիլիրիզ։ Իչպու մէքԹէպ մէմլէքէԹին իլէրի կէլիր ուչանըգ զէվաԹընտան օն քիչինին հիմմէԹիյէ Թէ՛սիս օլունմըշ, վէ հէյ՛էԹ ի մէզքիւրէնին Թահրը իտարէսինտէ կիԹաիքճ Թէքէմմիւլ էԹմէքտէ պուլունըշյօր. հէյ՛էԹ միւսԹէ՛ճիրէն ԹուԹուլան էվին միւրաճա՛աԹ էտէն չակիրտանը իսԹի՛ապ էտէմէյէճէյինէ պագարագ եէնի պիր պինա ինչասընա Թէչպիւս վէ փէք ազ պիր զէման իչինտէ օլտըգճա միւքէմմէլ պիր պինա ինչա էյլէտի։ Պունըն իւզէրինէ չակիրտանըն 'ատէտի էվվէլքինին իքի միսլինտէն զիյատէ օլտուղունու մուվաֆֆագիյէԹտէն ճէսարէԹլէնէն հէյ՛էԹ ի իտարէ իքի վարժուհի իւզէրինէ պիր տէ տէօրԹ լիրա մա՛աչ իլէ մուգԹէտիր պիր վարժուհի ճէլպ իլէ իչի տահա զիյատէ իլէրի կէօՀԹիւրմէյէ չալըշտը։ Պունլարըն պէհէմճհալ Թէրագգը էտէճէքլերի վարէսԹէ ի իչԹիպահ տըր։ Զիրա մէքԹէպէ պու հէյ՛էԹտէն պաչգասը գարըչամասաըղը կիպի, հէյ՛էԹին ա՛զա ի սա՛իրէսի էմին օլտըգլարը պիր իքի Թանէնին Թէտապիրինէ ասլէն ի՛Թիրազ էԹմէյիպ, մուհասպէպլէլ Թէսվիյէ ի մէսալհ էտէրլէր։

Ագչէհիր էհալիսի քէնտի իսԹիգպալինի տէ օլտըգճա տիւչիւնէն պիր միլլէԹ տիր։ Միւքէմմէլ պիր մէքԹէպ պինասը իչա էԹմէք Թաղականըն ախասս ը ամալընտան տըր։ Թաղական հէյ՛էԹի օլտուգճա Թէճրիպէքեար վէ մէմլէքէԹին էչրէֆի տիրլէր։ Խուսուսա ատենապէտ պուլունան Հաճի Կարապետ Աչիրեան սէնիյն ի վէֆիյրէսէն պէրու մէճլիս ի իտարէ ի գազատա ա՛զալըգ վազիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ օլույօր, միլլէԹփէրվէր վէ զայէԹ խալիս պիր զաԹ օլմաղլէ պէրապէր էն քիւչիւք պիր չօճուգ պիլէ անա միւրաճա՛աԹտան չէքինմէզ. Ատենապէտիր Պետրոս էֆ. Թիւֆէնքճեան խայլը սէնէլէրտէն պէրու էվրագ ը րէսմիյէ մուհարրիրլիյի իլէ մէշղուլ միւմէյասսըր վէ զայէուր պիր զաԹ տըր։ ԻչԹէ պէօյլէսի գապիլ ի Թէրագգը պիր մահալի Թէրք էԹմէք կիւճ իսի։ Խուսուսա հէվմ ի միւֆարագաթԹըմտա կրօնական, Թաղական մէճլիսլէրտէն պա՛զը զէվաԹլէ մէմլէքէԹին էչրէֆ քիմսէյէրինէն միւրէքքեպ հէյ՛էԹ Թարաֆընտան պէԹէքրար գալմագը՝ ղըմ Թէքլիֆ օլունը իսէ տէ, հասպել մէճպուրիյէ գապուլ էտէմէսիմ, չու հայէ ԹաֆսիլաթԹըմըզտան մագսէտիմիղին սըրֆ Ագչէհիր հագգընտա մա՛լիւմաթ վէրմէք վէ պիլ վէսիլէ մէքհաԹիպ ի միլլիյէնին էսպագ ը Թէրագգըսը հագգընտա հասըլ էԹմիյիմԹէճրիպիյէլէրի մէյտան ը իսԹիֆատէյէ վագ՛ էԹմէք իսիյի անլաչըմըզ օլսա կէրէք տիր։

ՇՈՒՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

1900 Օգոստոս 19/1

ՁԻԼՈՒԻՍ Ը ՀԻՄԱՅՈՒՆԸՆ 25ԻՆՁԻ ՍԷՆԷ Ի ՏԷՎՐԻՅԷՍԻ

Ղազէթամըզ էրքէն թաղ՝ էտիլէճէյլինաէն ճիւլուս ը հիւմայուն րուզ ը ֆիրուզը միւնաէպէթիյլէ իճրա օլունաճագ չէնլիք վէ չէհր ի այլինլէրէ տա՞իր մա՛լիւմաթ վէրէմէյճէճիզ։ Եէվմի ճիւլուս ը հիւմայուն հէր սէնէ օլորդը կիպի Օգոստ. 31է թէսաաիւֆ էտէճէք եէրտէ էֆրէնճի վէ րուսմի թաղվիմլէր արասընտա թէզայիւտ էտէն ֆարգ սէպէպիլէ, պու սէնէ Սեպտ. 1է թէսաաիւֆ էթմէքտէ տիր։ Թէպա՛ ի չահանէնին էքսէրիյէթ ի՛աղիլէսինին գուլլանտըդը թարիխ օլմասը հասէպիյլէ, Րուսի թարիխին կէօզէտիլմէսի, վէ զաթ ը չահանէնին 25ինճի եէվմի ճիւլուսը չէնլիյի էվրօփանըն խրիսթիյան հիւքմտարլարընըն՝ աատէթի վէճճլէ սէնէնին ասնունտա իճրա օլունաճագ եէրտէ չարգ՛ատէթինէ կէօրէ, իպթիտասը՞տա իճրա օլունմասը միւնասիպ իտի։

Շիմիյէ գատար իճրա օլունան թէտարիքաթտան թէնվիրաթըն պէօյիւք պիր միգտաստա իճրա օլունաճագը անլաշըլմագտա տըր վէ պիզ կէչէն հաֆթաքի նուսխէմիզտէ պիւթիւն մէմալիք ի չահանէ տախլիլնտէ եէվմի մէզքիւրտէ րէսմի քիւչատլարը իճրա օլունաճագ վէ աֆիտէ թէպա՛ ի սատըգասընըն պու վէճճլէ ասար ը հիւրմէթ վէ սատագաթ իպրաղ էթմէք իսթէտիքլէրի հիւքմտարը զիչանլարընըն նամըյլէ եատա էտիլէճէք օլան թէմէլլի եատիկաարլարա տա՞իր պիր ֆիքր վէրմէյէ չալըշըրգ։ Պիզ տախի պու միւնասիպէթլէ զաթ ը չահանէյէ ֆէվգ էլ՛ատէ քէսրէթլէ ա՛րդ էտիլէճէք օլան թէպրիքաթ վէ թէհնիյաթա՛ աճիզանէ իչթիրաք վէ սալթանաթընընըն սէնինի ի աֆխյէսինին սուլհ ու սէլամէթ վէ տա՞իմի ֆէվգ ու ֆէլահ սէնէլէրի օլմասընը էզման ու տիլ թէմէննի վէ նիյազ էտէրիզ։ Իչպու եէվմի ճիւլուստա տախի հիւքիւմէթ ի սէնինէնին սա՞իր պիլ ճիւմլէ տէվլէթլէր իլէ օլան միւնասիպաթը տօսթանէ օլուպ, ուֆուգտա եազընը միւսթագպէլտէ ահվալ ը սինասխէնինին սիւքիւն ու սիւքիւնէթինի իխլալ էտէճէք հիչ պիր միւզիմ պուլութ կէօրիւնմէմէքտէ տիր։ Պու սէնէնին հասատը՝ումմումէնէյի հալտէ օլուպ, մէմլէքէթ թէվֆիգաթ վէ միւսա՛ատաթ ը իլահինէյէ մաղնար օլմագտա տըր։ Զաթ ը չահանէնին տէվրէ ի սալթանաթընտա սահէարա ի զուհուր օլան ասար ը ճէլիլէնին տահա գանա՛աթպախ պիր ճէտվէլլինի, անլէրին սա՞իրլէրին հաղըրլամագտա օլորգլար ը խիւլասասընը կէօրտիւքտէն սօնրա, վէրէ պիլէճէյիմիզտէն, պու հաֆթա պու պապտէ պիր կէօնէ մա՛լիւմաթ ի՛թասընա չէրգըչմայաճաղըգ։ Վէլաքին պու սէնէ չէնլիյին՝իլավէ ճիհէթլէրի վար տըր քի, անլէրի զիքր էտէ պիլիրիզ։ Հալէպտէ պուլունան միւսլիմ վէ զայրի միւսլիմ թէպա՛ ի սատըգա գուլլարը սիւտատ ի սէնիյէ ի միւլիւքտանէլէրինէ պիր թագտիմ ի նահիզէ օլմագ իւզրէ, մէմլէքէթին էնճէս մա՛մուլաթընտան պիր օտա թագըմը՝արգ ու թագտիմի էմէլնտէ պուլունտըգլարընը պէյանէլ գապուլընը իսթի՛ա էթմիչլէր վէ մէզքիւր օտա թագըմընըն մազնար ը գապուլ օլաճաղը անլէրէ թէպիր օլունմըշ տըր։ Սա՞իր պիր չօգ չէհրլէրտէ օլարդը կիպի, էնգարէտէ տախի զաթ ը չահանէնին 25ինճի եէվմ ի ճիւլուսընա պիր եատիկար օլմագ իւզրէ պիր չէչմէ ինչա օլունաճագ տըր։ Պու չէչմէնին սուչը էնգարէտէն 16 քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ քեա՞ին պիր մէնպա՛տան ճէլսլ օլունաճագ վէ սուչըն իսալէ էտիլէճէյի մէճրանըն հաֆր ու քիւչատը՝ամէլիյաթընա ճիւլուս ը հիւմայունտա պաչլանաճագ վէ թախմինաթա նազարէն, իչպու թէչէպիւս իչիւն 7,500 լիրա մէսարիֆ օլաճագ տըր։ Եէվմի մէզքիւրէ թիզքեարէն, եանեատա տախի պիր չէչմէ ինչա օլունաճագ վէ վազ՛ը էսասը րէսմի ճիւլուս ը հիւմայուն կիւնիւնտէ իճրա օլունաճագ տըր։ Շէհիր էմանէթի խաքիփայը չահանէյէ արմա վէ թուղրահ՝Օսմանի իլէ մուվաչչահ 4,000 լիրա գըյմէթինտէ իլի վազօ թագտիմ էտէճէք տիր։ Պէրլինէր Թոկըլընըն պէյանընընա, ձէն. Ուիթհէ րիյասէթի ալընտա պիր հէյ՛էթ Սլմանիա իմիէրաթօրընա վէքեալէթէն չէնլիքլէրտէ հաղըր պուլունաճագ, վէ Մաճարիսթան հիւքիւմէթինէ վէքեալէթէն հաղըր պուլունաճագ օլան Շուալիէ տը՝վէսթ՝ փազար էրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզէ միւվասէլէթ էթմիչ տիր։ Իրան փէթրէսպուրկ սէֆիրի իրան չահը նամընա իֆա ի թէպրիքաթա մէ՞մուր Միրզա Րիզա Խան Սալը կիւնիւ չէհրիմիզէ եէթիչմիչ տիր։ Սըրպիսթան զրալը նամընա իսէ Միր. Փէթրօվիչ իֆա ի թէպրիքաթ էտէճէք տիր։ Սօֆիատա մուգիմ հիւքիւմէթ ի սէնիյէ գօմիսէրի Նէճիպ Մէլհամմ էֆէնտի՝ փազար էրթէսի ագչամը 25ինճի րուզ ի ճիւլուս չէնլիքլէրինէ իչթիրաք էտէճէք հէյ՛էթ ի մէպ՛ուսէյէ պիր զիյաֆէթ քէչիտէ էթմիչ, վէ իչպու զիյաֆէթատէ 50 քիչի հաղըր պուլունմըշ տըր։ Պուլկարիսթան րէ՞իս ի նուզզարը միւմաիլէյհ գօմիսէրէ Փրէնս Ֆէրտինանտըն իճտա էթմիչ օլորդը Սիվիլճէյնի նիչանընըն պիր գըթ՛ա ի մուրասա՛ասընը եէտ պէ եէտ թէպիիմ էթմիչ, վէ եէվմ ի ճիւլուստա պիզ զաթ Տէրիսա՛ատէթատ պուլունաամասընտան տօլայը փրէնսին թէ՞ասիֆիւնիւ պէյան էթմիչ տիր։ Ֆէրի քէօյտէ այընըմըշ օլան ֆէսխանէ Համիտիյէ թէսմիյէ օլունաճաղը կիպի, անատ ի՛մալ օլունան իլգ ֆէսլէր տախի եէվմի ճիւլուստա սաթըշա չըզարըլաճագ տըր։ Տարպ էտիլէճէտ օլան մէսաքիւքաթ ը ճէտիտէէն 500 լիրալըդը եէվմի մէզքիւրտէ խաքիփայը չահանէյէ թագտիմ էտիլէճէք տիր վէ մէմալիք ի չահանէնին՝ուսմումի իսթաթիսթիգի տախի եէվմի մէզքիւրտէ նէչր օլունաճագ տըր։ Շէհրիմիզ հապսխանէլէրինտէ մէվգուֆ պուլունուպ տա միւտտէթ ի ճէզա՞իյէլէրինէն իլի սիւլսիւնիւ իլմալ էթմիչ օլան 72 քիչինէն ազպիլլէրի թախլիյէ էտիլէճէք տիր։

Րուզ ը ֆիրուզ չէնլիքլէրինտէ Րուսիա նամընա Ամիրալ Գօփիթօֆ, Ֆրանսա նամընա Ձէն. Պրունչ վէ Իթալիա նամընա Ամիրալ Ագչինի հաղըր պուլունաճաղլար տըր։ Պունլար հէյ՞էթ ի մէպ՛ուսէյէրին րէ՞իսլէրի տիրլէր։ Իչպու իւչ տէվլէթլէրին մուրախխասլարը վէ Սլմանիա իմիէրաթօրընըն մուրախխասը փէնճէչէնպիհ կիւնիւ չարգ սիւր՛աթ գաթարըլյէ Տէրիսա՛ատէթէ միւվասէլէթ էթմիչլէր տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պիթլիս վիլայէթի տախիլինտէ Գալմ վէ Սասուն նահիյէլէրինտէ ասայիչ ու ինղիլաթըն մուհաֆազասը իչիւն պա իրատէ ի սէնիյէ, իճրա ի թէֆթիչաթտա պուլունմագ իւզրէ, պիր հիւզպաչը գօմանտասընտա օ թարաֆլարա պիր միւֆրէզէ սիւվարի՛ատքերի կէօնտէրիլճէճք տիր։ —Մէզքիէպ ի թըպպիյէ ի միլքիչէնին տէրսիչիի միյանընա անը Եվրօփատաքի էմալը մէզքիէպլէր տէրճէսինէ իսալ իչիւն եէնի տէրսլեր՛իլավէ օլունաճագ տըր։ —Իզմիրտէ սըհհիյէ մէճլիսինին գարարընա թէվֆիգէն, չէհրին ճիվարընտա պուլունան թէհաֆֆիւզխանէլէր գափատըլտըգլարը կիպի, թէրասսիւտ մէվգը՛լէրի տախի զափանմաղլա, ՛ասքէրլէր մէնսուպ օլտըգլարը գըչլալտրա ՛ավաէթէ էթմիչլէր տիր։

Փազար կիւնիւ Պօղազ իչինին Սարըեար մահալլէսինտէ զուհուր էտէն եանկընտա 8 խանէ վէ պիր տիւքքեան միւհթէրիդ օլմուշ տըր։ Սամսուն ճիվարընտա քեա՞ին Գատը քէօյ գարիյէսինտէ զուհուր էտէն պիր եանկընէն տախի սայքի պիւթիւն գարիյէյի խարըպ էթմիչ տիր։ 112 խանէ վէ 25 տիւքքեան միւհթէրիդ օլմուշ իսէ տէ, նուֆուսճա զայ՛աթ օլմամըշ տըր։ —Սըհհիյէ մէճլիսի Սալը կիւնքի իճթիմա՛ընտա պիր սըհհիյէ մէ՞մուրընըն պուլունտըդը պիլ ճիւմլէ լիմանլարտա Սիւրիանըն վէ Անատօլուընըն մուհթէլիֆ թարաֆլարընտան կէլէն պիլ ճիւմլէ հօճալարըն մու՛այէնէ ի թըպպիյէյէ թապի՛ թուճճուլմալարընա գարար վէրմիչ տիր։ —200,000 լիրալըգ 5 վէ 10 փարալըգլարըն զարպը իչխինին օն սէնէ սիւբէճէյլի զանն էտիլմէքտէ տիր։ Տարպ էտիլէճէք մէսքիւքաթըն միգտարը 112,000,000 տըր։ Էվվէլճէ զիքր էթախխիմիզ վէճճլէ մաճլուպ կիւմիւշ Պանդ ը՝Օսմանի թարաֆընտան վէրիլմիչ օլորդը կիպի, մուգթազի պագդը իչխին տախի պիր Ինկիլիզ չէրքէթինին թէքլիֆի գապուլ օլունմըշ տըր։ Րիվայէթէ նազարէն, պունլարտան սօնրա սա՞իր սիքքէլէր տախի քէսիլէճէք վէ էլեվմ թէտաւիւլէ չըգարըլաճագ օլան 10 փարալըգլար օղման եավաշ եավաշ մէվգը՛ի թէտավիւլտէն գալտըրըլաճագ տըր։ —Ինկիլթէրրանըն Պահր ը Սէֆիտ տօնանմասը գօմանտանը Ամիրալ Սըր Ճան Ֆիշըր Զարչէնպիհ կիւնիւ լիմանըմըզա միւվասէլէթ էթմիչ տիր։ Մէքթէպ ի պահրիյէ ի չահանէ միւտիրի Հիւսնի փաշա իլէ գայմագամ Ճավիտ պէյ՝ իֆա ի բասմէ ի խսթիգպալ էթմէք իւզրէ, թարաֆը չէհրիյարիտէն Գալա ի Սուլթանիյէյէ ի՛դամ օլունմըշլար տըր։ Ամբրալ հազրէթլէրի Տէրիսա՛ատէթատ պուլունաըգլարը միւտաէթճէ Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինտէ միւսաֆիր օլաճագ տըր։ —Պա իրատէ ի սէնիյէ, ի՛տաիյէ վէ թիճարէթ մէքթէպլէրինտէ ՛իւլումը թիւճճարիյէ վէ սընա՛իյէ թա՛լիմի իչիւն Ալմանիատան իլգի մու՛ալլիմ թուրթուճագ տիր։ —Րուսիա Պահր ը Սէֆիտ ֆիլօսը Փազար էրթէսի կիւնիւ Գավալայա եէթիչմիչ օլուպ, օրատան Իզմիրէ կիտէճէք տիր։ Մէզքիւր ֆիլօ Ամիրալ Պրիլօվ օսմանտասընտա պուլունմագտա տըր։ —Ալմանիանըն Տէրիսա՛ատէթ սէֆիրի՝ եաղը ՛ա՞իլէսի խալգըյէ Ալմանիատա կէչիրմէքտէ օլտուղը հալտէ ճիւմ՛ա էրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզէ եէթիչմիչ վէ զաթ ը չահանէ թարաֆընտան կէօնտէրիլճէն մէ՞մուրլար մէվգըֆտէ միւշարիյէյհ բասմէ ի խօչամէտիյի իֆա էթմիչլէր տիր։ Փազար ագչամը Եըլդըզ սէրայ ը հիւմայունընա տա՛վէթ պուլուրը-լարագ թա՛ամ էյլէտիքտէն սօնրա, սուբէթ ի զայր ի րէսմիյէտէ հուզուր ը չահանէյէ չըգմագ չէրէֆինէ նա՞իլ օլմուշ տըր։ —Ճիւմ՛ա կիւնիւ սէլամլըդ րէսմինտէն սօնրա, Սվաթրիա վէ Ֆրանսա սէֆիրլէրի հուզուր ը չահանէյէ գապուլ օլունմըշլար տըր։ —Սյտրն վիլայէթինտէ Տէյիրմէնճէք նամ մահալտէ, պունտան պիր գաչ կիւն ագտէմ չէտիտ հաբաքաֆթ ը արդիյէ հիսս օլունմըշ, վէ էհալի տէհշէթէթ տիւչար օլարագ խանէլէրինին թէրքէլ ա՛չդը մէյտանլարտա իմրար ը վագթ էյլէմիչլէր տիր։

Լիրա 100 ղրչ. հիսապլյէյ, պու հաֆթա պուղտայըն (Անատօլու սէրթ) օգդասը 35, 36 վրչ.տան, ունըն (Անատօլու ղըրմա) չուվալը 72, 74 Օաէսա նէվ՛ինտէն 92, 98, Իպրաիլ 79, 82, Մարսիլիա 61, 76 ղուրուչտան, Թիֆթիյին (Ենգարէ Եօղղատ) օգդասը 19–19⅛ ղրչ.տան, Եիւնիւն օգդասը (գըրիմա Անատօլու) 4¼, 4½ ղրչ.տան, կազ եաղընըն սանտըղը 27 ղրչ.տան, չէքէրին Թրիէսթէ նէվ՛ինին գանթարը 83,89 վէ Րուս մալինինքի 81 ղրչ.տան, գանվէնին չուվալը 6·75—7·60 լիրատան, Մըսըր փիրինճինին չուվալը 75, 80ղրչ.տան սաթըլմըշ տըր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ՃԷՆՈՒՊԻ Աֆրէթոպա մահաբէպէ. Հաֆթալարճա միւտաէթտէն պէրու ճէն. Պուլըր՝ մուհարէպէ էտէ էտէ—Նաթալ չմէնտրֆէր խաթթը իւզէրինտէ Սթէնտըրթընտան էրմիլօ վէ Գագօլինա թարիգիյէ չարդա, Լօրէնցօ Մարքիզէ տօղրու կիտէն չմէնտրֆէր խաթթընա իլէրիլէմիչ վէ 'այնի վագըթտա ճէն. Ֆրէնչ վէ ճէն. Փօլ Քէրիու իչպու խաթթ պօյունճա չարդա տօղրու իլէրիլէմքէտ պուլունմըյլար վէ էլեէվմ իչպու իքի գուվվէի 'ասքէրիյէ պիրլէշմիչլեր տիր։ Ճիւմ'ա կիւնիւ ճէն. Րօպըրթ՝ Փրէթօրիատան Միտըլպուրկըն չարգընտաքի չմէնտրֆէր խաթթը իւզէրինտէ քեա՞ֆին իքինճի մէվգը՝ օյան վօնտըրֆօնթէյնէ 'ազիմթէթ էթմիչ վէ եէվմի մէզքիւրտէ ճէն. Փօլ Քէրիու վօնտէրֆօնթէյնտէն ասնրա կէլէն մէվգըֆ օյան Պէլֆասթը զապթ ու իշղալ էթմիչ տիր։ Պէլֆասթըն էօթէսինտէ Տալմանուէթա քեա՞ֆին օյուզ Տալմանուէթատան ասնրա տախի Մաչատօտօրփ կէլիր։ Պօէրլեր՝ Տալմանուէթա իլէ Պէլֆասթ արասընտաքի թէփէլերի իշղալ էտիպ, օրթալարտան Ինկիլիզ օրտուկեաֆը իւզէրինէ խումպարթար եաղտըրմըշլար խսէ տէ, Ինկիլիզ օրտուսընը փէք ազ զարար ու զիյանա օղրատա պիլմիյլեր տիր։ Պիր Լիվըրփուլ ալայընըն իքի պէօլիւտէ՝ սէհվէն մէրքէզի օրտուտան կէօզիւքմէյէն չուգուր պիր եէրէ իլէրիլէմիչլեր տիր քի օրատա Պօէրլեր անլերին էթրաֆընը ասրարագ 10ընը թէլէֆ 46 նէֆէրինի մէճրուհ վէ 32 նէֆէրինի տախի էսիր էյլէմիչլեր տիր։ Լօրտ Րօպըրթս՝ ճիւմ'ա էրթէսի կիւնիւ Պէլֆասթը զիյարէթ էթմիչ վէ ճէն. Ֆրէնչ իլէ ճէն. Պուլըր միչարիլէյհի իսթիգպալ էյլէմիչլեր տիր։ Պէսպէլլի Պօէրլեր՝ մուգավէմէթէ հաղըրլանմըյլ օյուզպ, քէմալ ը չէճա'աթլէ հարէպէ էթմէքտէ իսիլեր։ ճէն. Ֆրէնչ պիր հարաքէթ ի տէվրիյէ իթրա էթմէք վէ Մաչատօրփըն չարգընտաքի չմէնտրֆէր խաթթընը թուէթմազ իչիւն սիւվարիլէրի իլէ պէրաբեր էրթէսի կիւնիւ հարաքէթ էթմիչ տիր։ Պու իսէ ճէն. Պօթայա գարչը էտիլէճէք պէօյիւք պիր հարաքէթի 'ասքէրիյէնին անճագ պիր գըսմը իտի վէ Սալը կիւնիւ կէրէք Լօրէնցօ Մարքիզտէն կէրէք սէ Փրէթօրիատան կէլէն թէլէկրաֆա կէօրէ, Պօէր 'ասքէրի խաթթլարը հարըլըպ կէչիլմիչ, վէ Պօէրլեր աղըր թէլէֆաթ վէրէրէք կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օյմուշլար տըր։ Մուհարէպէ Մաչատօտօրփ ճիվարընտա իտի, վէ բիվայէթէ նազարէն, Պօէրլեր քէնտիլերին թօփլարը իլէ մուհիմմաթ ը հարպիյէլերինի թէրք ու ֆիրար էթմէյէ մէճպուր օյմուշլար տըր։ ճէն. տը վէթ՝ եօլու ճէն. Պատէն Փավլ վէ ճէն. Փէյճէթ թարաֆընտան գափանմըշ օլտըղընտան թօփլարը վէ մուհիմմաթ ը հարպիյէսի իլէ չարդա տօղրու ֆիրար էտէմէյէճէյինի անլայարադ, զարպ թարաֆընա աէօնիւշ տիր։ Միւսաիլէյհ Պէթլէհէմի թէրք էթտիյի զէյնան 2,000 'ասքերի վէ 6—8է գատար թօփու վար իտի, վէ ճէն. Փրինգլուենըն եանընտա 5–6,000 'ասքէր պրագտը։ ճէն. Փրինգլուենըն 'ասքէրլերինտէն 4–5000ի հարպ էսիրի մագամընտա Սէյլանա կէօթիւբիւմքէտ տիրլեր, վէ Պօէր էսիրլերին պէյանընա կէօրէ, ճէն. տը վէթին եանընտա անճագ 300 գատար 'ասքէր գալմըշ օյուզպ, միւսաիլէյհ թօփլարընը Ինկիլիզլերտէն կիզլէմքէ իչիւն եէրէ կէօմիւշ տիր, տէյիւ զանն օյունույօր։ ճէն. Պատէն Փավլ միւսաիլէյհին 'ասքէրլերինտէն 50սինի էսիր էթմիչ, վէ 100 Ինկիլիզ էսիրինի իսթիրատա էյլէմիչ տիր։ Լօրտ Րօպըրթ՝ Պօէր ճէնէրալլարընտան Օլիվիէնին էսիր թուէթուլմըշ իսիլինի իսպար էթմէքտէ տիր։ Զարպտա ազ միգտարտա Ինկիլիզ 'ասքէրլերինին պուլունմասընա վէ Տըլարի իլէ ճէն. ար վէթին ֆա'ալիյէթլերինէ մէպնի Պօէրլեր տանա զիյատ հարաքէթ ը թէճավուզլիյէտ պուլունմագտա օլուպ, պիր գաչ եէրլերտէ Պօէր մէ"մուրլեր եինէ էսքի մէվգը'լերինէ կէչիրիլմիչլեր իսէ տէ, իչպու մահալլերտէն Զիրուէսթ նամընտաքի պիրի ճէն. Քէրինկթըն թարաֆընտան իշղալ էտիլմիչ տիր։ Հանս Գօրտուա՝ Փրէթօրիատա Ինկիլիզ զապթանընը գաթլէտիպ Լօրտ Րօպըրթը տաղա աչըրմադ ֆիքինէ ու ֆէսատընա իչթիրաքընտան տօլայը, տիվան ը հարպ թարաֆընտան ի'տամա մահքիւմ օլմուշ, վէ իչպու հիւքմ ու գարար Լօրտ Րօպըրթս թարաֆընտան թատպիք էտիլմիչ օլմաղչէ, ճիւմ'ա էրթէսի սապահը Հանս Գօրտու'ա գուրչունա թուէթուլմըշ տըր։ Պիլ ճիւմիէ թէլէկրաֆ աճանսլարընըն պէյանընճա, ճէն. Պուլըր՝ Մաչատօտօրփը զապթ էթմիչ տիր։ Պիր աճանսըն սէօզիւնէ կէօրէ, միւմաիլէյհ չէհր ի մէզքիւրէ պիլա մուգավէմէթ, տիկեր պիրինին սէօզիւնէ կէօրէ իսէ պիր չօգ խունրիզանէ միւսաատէմէլերտէն ասնրա, կէրմիչ տիր։ Պէլքի մուհարէպէ Պէլֆասթ իլէ Տալմանուէթա արասընտա վուգու' պուլմուշ վէ Պօէրլեր օլ տէրէճէ քեամիլ սուրէթտէ միւնհէզիմ օլմուշլար տըր քի արթըզ Մաչատօտօրփտա մուգավէմէթէ չըգըմամըշլար տըր,

Զին պոհրանը. 'Ասաքիր ի մուհթէլիֆէթ գօմանտանլարը Օգոս. 15ինին սապահընտա Փէքին իւզէրինէ հիւճում էթմէյէ գարար վէրմիչլեր իսիյսէտ, 14իւնճիւ կիւնի սապահընտա չաֆագտան 3 սու'աթ եվվել չէհրին տախիլինտէ չէտիտ թօփ թիւֆէնք սէտտալարը իչիթտիքլերինտէն, 'ասքերլերէ տէրհալ հիւճում էմրի վէրմիչլեր տիր։ Եէվմի մէզքիւրտէ Րիւթէրին աճէնթի չէքոսլի թէլէկրաֆնամէտէ տէյօր քի «Պէյն էլ միլէլ 'ասքերլեր պու կիւն ատ'աթ Հոէ պուրայա հէթիչտիլեր վէ ուզուն միւտտէթ սիւրէն մուհասէրէմիզ խիթամ վէրտիլեր։ 'Ասքերլեր թամմ վագըթնտա երիչտիլեր, զիրա պիզիմ մուհասէրէ էսնասընտա տիւչար օլա կէլտիյիմիզ էն չէտիտ կէճէ հիւճումընտան սօնրա, սայքի հալ ու մէճալըմըզ գալմամըշ իտի։ Տիւնքի կիւն Զունկլի Եամէն իսզէրիմիզէ էտիլմէքտէ օլան աթէչէն քէսիլմէսի պապընտաքի էվվելքի թէչէպպիւսաթ ը խա"ինանէսինի թէքրար էթտիքտէն սօնրա, խիյանէթ իլէ Ինկիլիզ, Ֆրանսըզ, Ամէրիգան վէ Րուս սէֆարէթխանէլերի իւզէրինէ 'այնի վագըտա հէր թարաֆտան հիւճում էյլէմիչլեր տիր։ Կիւրիւլթիւ վէ վէլվէլէ գուլալըլըը սաղըրլաչտըրաճագ սէրէճէմէ օյուզպ, պիւթիւն կէճէ զարֆընտա տէվամ էթմիչ տիր։ Սապահա գարչը ուղագ թօփլարըն խօչամէտ սէտտասը, պիզիմ մուգավէմէթիմիզէ տէվամ խուսուսընտա ճէսարէթիմիզի թէճտիտ էյլէտի։ Սէֆարէթլեր իւզէրինէ էտիլմէքտէ օլան թիւֆէնք աթէչլերի գուվվէ ի իսթատուէյհնին չէհրէ կիլոմէյի տուգիդայա գատար տէվամ էթմիչ տիր։ Պիզ 2 այ միւտտէթինտէ սէֆարէթխանէլերի տա"իմի աթէչ ալթընտա կիւնտէ 140ար տիրհէմ փիրինճ վէ աթ էթի թա'ինաթը իլէ միւտտաֆա'ա էյլէտիլքա» իչպու աճէնթին պէյանընճա, Ամէրիգալըլար չէհրին պիր գափուսը իւզէրինէ հիւճում էյլէմիչլեր, վէ Զինլիլեր անը միւտտաֆա'ա էթմէք իւզրէ օրայա թօփլանընճա, Ինկիլիզլեր հիչ պիր ատէմ զայ' էթմէքսիզին տիկեր պիր գափուտտան չէհրէ կիրմիչլեր տիր։ Պիր գաչ կիւն սոնրա, պիր թէչէքքիւր ային ու'իպատէթի իճրա օլունմըշ, վէ պուննտա Ինկիլթերրա վէ Ամէրիգա սէֆարէթլերի մէ"մուրլերի վէ պահրիյէ նէֆէրլերի իլէ միսիոներլեր հաղըր պուլունմըշլար տըր։ Սէֆարէթխանէլեր տախիլինտէ պուլունանլարըն սըհհէթ ի 'ումումիյէլերի պէրքէմալ իտի, չու գատար քի ճիւմիէսի տախի 'ալէլ խուսուս գատընլար հօրդուն վէ զա'իֆլէմիչ իտիլեր։ Մուհասէրէ էնտասընտա անլերտէն 65 քիչի թէլէֆ վէ 130 քիչի մէճրուհ օլմուշ տըր։ Օգոս. 16ոա Րուս վէ Ֆրանսըզ 'ասաքիր ի միւթթէֆիտէսի Ֆրանսըզ միսիոներլերի վէ 2 այատն պէրու մահսուր գալան փէյցանկ մանասթըրընը թախլիս էյլէմիչլեր տիր։ Իմիերատօր իլէ իմիերատօրիչա զահիրտէ Շէնզի վիլայէթինէ ֆիրարա մուվաֆֆագ օլմուշլար տըր։ Անլերին թուէթուլտըղլարընա տա"իր պիր չայի'ա չէգմըշ իսէ տէ, մու"ախախարէն պուննըն ասըլսըզ օլտըղը անլաշըլմըշ տըր։

Լի Հունկ Զանկ պիր պէյաննամէ նէշրի իլէ 'ասաքիրի մուհթէլիֆէթլին հէտէֆի մագսուտտարը օլան սէֆարէթխանէլերի թախլիս էթմիչ օլտըղլարընտան, քէնտիսի իլէ չէրա"իթ ի սուլհիյէյի միւզաքերէ էթմէմէլերինէ մէյտանտա արթըզ պիր սէպէպ գալմամըշ իհտիյնի ի'լան էթմիչ տիր։ Զին հիւքիմէթի սէֆարէթխանէլերի թախրիպ իչիւն էլինտէն կէլէն հէր չէյի իթրա էթմիչ օլտըղընտան, միւմաիլէյհին պու պէյաննամէսի 'ատէթա պիր թահգիր ու իհանէթ սայրըմագտա տըր, վէ պուննտան մա'տա Լի Հունկ Զանկըն 'ագտը սուլհ իչիւն միւզաքերտա կիրիչմէյէ մէ"զուն օլտըղընա մէյտանտա հիչ պիր տէլիլ եօգ տըր։ Լի Հունկ Զանկ Շանկհայտա Ամիրալլար թահրաֆընտան թահէր ը մուհաֆազատա պուլունտըրըլմագտա տըր։ Օգոս. 19ոա պիր ֆըրգա 'ասաքիրի մուհթէլիֆէթ Թիէնցինին 13 քիլօմէթրօ ճէնուպի զարպընտա թօփլանմըշ օյան քիւլլիյէթլի Զինլիլեր իւզէրինէ հիւճում իլէ անլերի չէտիտէն մաղլուպ վէ միւնհէզիմ էյլէմիչլեր տիր։ Թագուտան փէքինէ միւմթէտ չմէնտրֆէր խաթթընա արթըզ պիր կէօնէ թէ'արրուզ վուգու' պուլմամագտա օլուպ, քէմալը սիւր'աթլէ թա'միր էտիլմէքտէ տիր։ 'Ասաքիր ի մուհթէլիֆէթ պաչ գօմանտանը Գօնթ Վալտէրզէ, Փազար կիւնիւ Փօրթ Սա'իտ եէթիչմիչ տիր։ Իսթիհպար օլունտըղընա կէօրէ, Ալմանիանըն Փէքին սէֆիրի Պարոն ֆօն Քէթլեր՝ մագամաթ ը 'ալիյէնին էվամիրինէ թէվֆիգէն փօլիս մէ"մուրլերի թարաֆընտան գաթլ էտիլմիչ տիր։ Միւսաիլէյհին մէզարը պուլունարագ ճէսէտի մէզարտան չըգարըլմըշ վէ խրիսթիյան րէսմ ու այինինճէ տէֆնէ էտիլմիչ տիր։ Րուսլանըն Զինէ գարչը 'իլանը հարպ էթմիչ իտիյէ հավատիսի թաստիգ միւհթաճ օլուպ միւհթէտիլ տէյիլ տիր։ Վէլաքին իհթիմալ քի Րուսիա՝ իդթիչաչաթը հաղըրէ քեամիլէն թէսվիյէփէզիր օլմազտան էվվել, Մանչուրիանըն սահիպ ի մութլաղը օլմազա չալըշաճագ տըր։

ՍԱՐՊԱՖԻՅԷ

Էհհամ ը 'Ամմուտիյէ [դուփ. քեոխլուխ]	25	4	
Շորգ Տէվիր Եօլու Թահվիլաթը	109	50	
ԱԳՑԷ ՓԻՑԱԹԸ, լիրա սար. 100 զրւտան			
Մէճիտիյէ	107	39	Նափօլէոն 87 21
Մէճիտիյէ	97		Գրխմից 51 8
Կիւմիւշ ուճաղըզ	102	15	Լիրա Ինկիլիզ 110 5
Փօլ	90		Մանէթ Գա'իմէ 8 61

ԻՍԹԱՆՊՕԼՅԱ
Ա. ԵԱԿՈԲ ՊՕՑԱՃԵԱՆ ՄԱԹԹԱՍԸՆՏԱ ԹԱՊ' ՕԼՈՒՆՄԸՇ
Ֆիճճանճըլար եօգուշը Ամերիգան խան